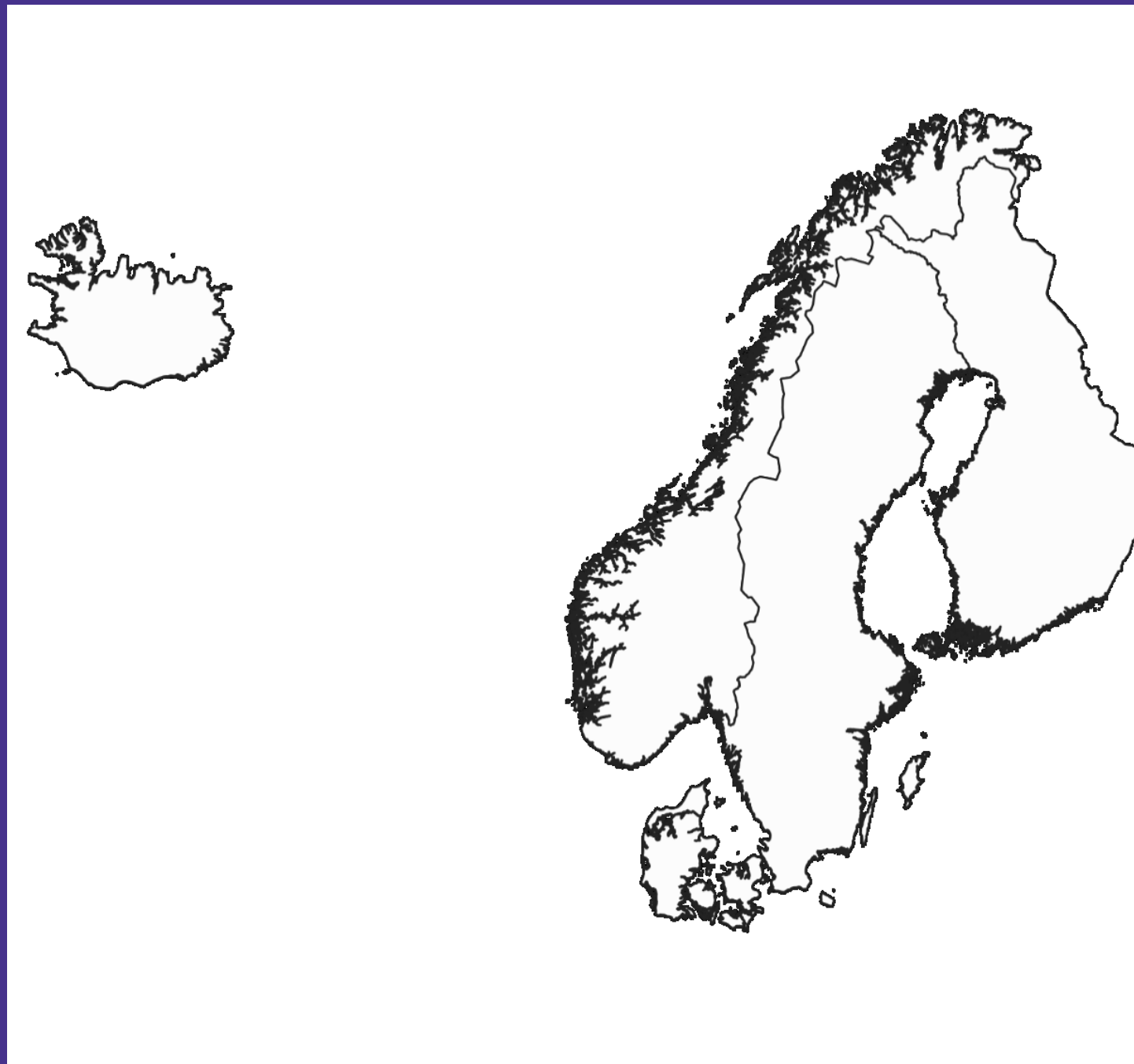

Danske studerendes læringsmiljø og trivsel i et nordisk perspektiv

Eurostudent VII | En sammenligning mellem de nordiske lande

2021

Udgivet af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tel.: 7231 7800
ufs@ufm.dk
www.ufm.dk

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISBN (elektronisk publikation): 978-87-94128-17-9

Danske studerendes læringsmiljø og trivsel i et nordisk perspektiv

Eurostudent VII | En sammenligning mellem de nordiske lande

2021

Indhold

1. Indledning	6
2. Executive summary	7
3. Sammenfatning	10
4. Spørgeskema-undersøgelsen Eurostudent VII	19
5. Faglige relationer og kontakt til medstuderende	22
5.1 Hovedresultater	22
5.2 Nordiske studerende oplever at have mange faglige relationer og kontakt til mange medstuderende	23
5.3 Faglige relationer og kontakter til medstuderende fordelt på studerendes baggrunds- og studiekarakteristika	24
6. Studerendes vurdering af underviserne	31
6.1 Hovedresultater	31
6.2 Studerende i Danmark er mere utilfredse med deres undervisere	32
6.3 Vurdering af undervisere fordelt på studerendes baggrunds- og studiekarakteristika	33
7. Studerendes vurdering af egen indsats og faglige forventninger	38
7.1 Hovedresultater	39
7.2 Hver tredje studerende har svært ved at gennemskue de faglige forventninger til dem	40
7.3 Vurdering af egen indsats og faglige forventninger fordelt på studerendes baggrundskarakteristika	42

8. Tilhørsforhold og frafald	45
8.1 Hovedresultater	46
8.2 Studerende i Danmark oplever i højere grad at de hører til på en videregående uddannelse og færre overvejer at droppe ud	47
8.3 Tilhørsforhold i forhold til studerendes baggrunds- og studiekarakteristika	48
8.4 Frafald i forhold til studerendes baggrunds- og studiekarakteristika	51
8.5 Følelsen af ikke at høre til på en videregående uddannelse og overvejelser om at droppe ud	53
9. Psykiske problemer	55
9.1 Forekomst af psykiske problemer i de nordiske lande	56
9.2 Psykiske problemer og studerendes baggrunds- og studiekarakteristika	58
9.3 Begrænsning i aktiviteter grundet psykiske problemer	60
10. Appendiks	62
10.1 Metode	62
11. Referencer	66

1. Indledning

Et godt stude- og læringsmiljø har mange positive indvirkninger på studerendes læring, fællesskaber og trivsel. Følelsen af at høre til på uddannelsen, stærke sociale og faglige relationer samt en god underviserrelation er nogle af de faktorer der fremmer studerendes læring og trivsel. For at kunne skabe stærke uddannelsesmiljøer, der understøtter læring og trivsel, er det vigtigt at blive endnu klogere på rammerne på de videregående uddannelser. Med udgangspunkt i data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII undersøges rammerne for nordiske studerendes læring, trivsel og fællesskaber på studiet.

Studerendes trivsel er et komplekst problem med mange dimensioner og forskellige udfordringer for forskellige studerende. Der er dog nogle grupper af studerende, som er mere udsatte end andre og i højere grad oplever mistrivsel. Det er vigtigt at få identificeret de forskellige typer af mistrivsel for at fremme rammer, der bedre imødekommer de studerende og understøtter, at der bliver givet en særlig hjælp til de mest udsatte.

Det er vigtigt at skabe stærke fællesskaber og gode rammer for undervisning, da et godt studie- og læringsmiljø har mange positive indvirkninger på de studerende. Forskning viser, at et godt studiemiljø, hvor den studerende oplever at høre til både fagligt og socialt, har betydning for studerendes oplevelse af at trives (Herrmann, Jensen, & Lassesen, 2012), hvilket hænger sammen med studerendes læring (UFM, 2019) og deres risiko for frafald (UFM, 2018a).

For at blive klogere på studerendes læringsmiljø og deres trivsel i Danmark sammenlignes danske data med data fra de nordiske lande: Island, Norge og Sverige¹. Data, der er anvendt i denne rapport, er indsamlet gennem det europæiske analyse- og indikatorprojekt: Eurostudent. I Eurostudent sammenlignes de studerendes sociale og økonomiske forhold på tværs af landene i Europa.

¹ Danmark har indgået et samarbejde med de andre nordiske lande om deling af data. Formålet med datadeling er, at de nordiske lande kan dele deres viden og lære af hinandens erfaringer med studerende på de videregående uddannelser.

2. Executive summary

The purpose of the report is to examine determinants of student's learning and well-being in Denmark. The report compares Danish data with data from Iceland, Norway and Sweden. The main findings of the report are presented below.

Main findings

Students across the Nordic countries have contact to many students in their study programme and know many fellow students with whom they can discuss subject-related questions

- 65 percent of students in Denmark agree or strongly agree with the statement “I know a lot of fellow students with whom I can discuss subject-related questions”. The share is higher in Sweden (72 percent) but lower in Iceland (61 percent) and almost the same in Norway (64 percent).
- Almost every fourth student (24 percent) in Denmark feels a lack of contact with many students in their current study programme. The share of students is higher than in Sweden (18 percent) but lower than in Iceland (27 percent).

Students from Denmark rate their lecturers lower compared to the students in other Nordic countries

- Students from Denmark over all experience a lesser degree of feedback, motivation, relationship to lecturer’s as well as interest and communication from lecturers compared to students from the other Nordic countries.
- Students from Denmark particularly experience less feedback from their lecturers compared to students from Iceland, Norway and Sweden.

Students from Denmark are satisfied with their study effort but find it difficult to know the expectations of their study programme.

- In Denmark 46 percent of the students, find their study effort just as good as their fellow students. 16 percent of the students feel the effort is somewhat or much worse than their fellow students, while 38 percent indicate the effort is somewhat or much better compared to their fellow students. The share of students feeling their effort is somewhat or much better is higher in Sweden (45 percent), lower in Norway (35 percent) and the same in Iceland (38 percent) compared to Denmark.
- Every third student finds it difficult to know the expectations of their current study programme.

Students from Denmark feel a high sense of belonging in higher education and are less likely to consider dropping out of their study programme.

- Students from Denmark (76 percent) feel a higher sense of belonging in higher education compared to students from Sweden (74 percent), Iceland (69 percent) and Norway (66 percent).
- In all the Nordic countries less than 10 percent of the students consider dropping out of their higher education. The share is lower in Denmark (3 percent) compared to Sweden (5 percent), Norway (6 percent) and Iceland (6 percent).
- In all the Nordic countries there is a link between the sense of belonging in higher education and students considering dropping out of their study programme.

Every tenth Danish student experiences long-standing mental health problems.

- Ten percent of Danish students indicate having long-standing mental health problems that have lasted or is likely to last for at least 6 months. The share of mental health problems is higher in Iceland (18 percent) and Sweden (15 percent) but lower in Norway (7 percent).
 - In Denmark 12 percent of the students with mental health problems are severely limited in daily activities while 20 percent are severely limited in their studies. The
-

share of students feeling severely limited in their studies are higher in Iceland (31 percent) and Norway (23 percent) and lower in Sweden (15 percent) compared to Denmark.

Students with impairments are more vulnerable

- In all the Nordic countries, students who experience being limited in their studies due to a health problem (eg. disability, impairment, long-standing health problem (physical or mental), functional limitation or learning disability) indicate different aspects of their learning- and study environment lower than students not limited in their studies due to a health problem.
 - Students limited in their studies due to an impairment experience having less contact to fellow students in their current study programme, overall rate their lectures lower and experience a less degree of: feedback, motivation, relationship to lecturer's, interest from lecturers and communication from lecturers.
 - Students with impairments are less satisfied with their study effort and they find it more difficult to know the expectation of their study programme. Students with impairment are less likely to feel a lack of belonging in higher education, and they are more likely to drop out of their studies than students who are not limited due to a health problem.
-

3. Sammenfatning

Sammenfatningen gengiver de centrale analyser og resultater fra rapportens kapitler. Sammenfatningen kan læses selvstændigt for at danne et overblik over, hvordan studerende fra de nordiske lande oplever deres læringsmiljø, relationer til medstuderende, og hvordan de trives på deres uddannelse. I sammenfatningen og de enkelt kapitler lægges der også vægt på, hvordan de nordiske lande placerer sig i forhold til hinanden.

Hovedresultater

Mere end halvdelen af de studerende i alle de nordiske lande oplever at have mange faglige relationer, og at de har kontakt til mange af deres medstuderende

- Studerende fra Danmark (65 pct.) oplever at have kontakt til mange af deres medstuderende på uddannelsen. Andelen er højere i Sverige (72 pct.), lavere i Island (61 pct.) og på niveau med Norge (64 pct.)
- Næsten hver fjerde studerende (24 pct.) i Danmark oplever dog i mindre grad at have kontakt til mange studerende på deres uddannelse. Andelen er højere end i Sverige men lavere end i Island.

Studerende i Danmark vurderer deres undervisere dårligere end studerende fra de andre nordiske lande

- I Danmark vurderer de studerende samlet set deres undervisere dårligere i forhold til feedback, motivation, formidling, underviserrelation og interesse fra underviser sammenlignet med de andre nordiske lande.
- Studerende i Danmark oplever især mindst feedback fra deres undervisere sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande.

Studerende i Danmark er tilfreds med deres indsats på studiet, men har sværere ved at gennemskue de faglige forventninger

- I Danmark vurderer 46 procent af de studerende, at deres indsats på uddannelsen er ligeså god som deres medstuderende. 38 procent oplever den er lidt eller meget bedre, mens 16 procent vurderer deres indsats er lidt eller meget dårligere sammenlignet med medstuderende. Sverige har den højeste andel studerende der oplever deres indsats på studiet er lidt eller meget bedre end deres medstuderende (ca. 45 pct.), mens Norge har den laveste andel (ca. 35 pct.).
- Omkring hver tredje studerende i Danmark er enten enig eller meget enig i, at det ofte er svært at finde ud af, hvad der forventes af dem på uddannelsen. Andelen, der i Danmark oplever uklare forventninger, er på niveau med Island og Sverige men højere end i Norge.

Studerende fra Danmark føler i højere grad, de hører til på en videregående uddannelse og overvejer i mindre grad at droppe ud

- Studerende i Danmark (76 pct.) føler i højere grad, at de hører til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende fra Sverige (74 pct.), Island (69 pct.) og Norge (66 pct.)
- Studerende i Danmark overvejer i mindre grad at droppe ud af deres uddannelse. I Danmark er andelen 3 procent, mens 5 procent i Sverige og 6 procent af de studerende i Norge og Island overvejer at droppe ud af uddannelsen.
- I alle de nordiske lande gælder, at jo mere de studerende føler, at de hører til på uddannelsen, des mindre overvejer de at droppe ud.

Hver 10. studerende i Danmark har langvarige psykiske problemer, og hver femte af dem oplever at være begrænset i deres studieaktiviteter

- Hver tiende studerende i Danmark angiver at have psykiske problemer af mere end seks måneders varighed. Andelen er højere i Island (18 pct.) og Sverige (15 pct.) men lavere i Norge (7 pct.).

- 12 procent af de studerende i Danmark, der angiver at have psykiske problemer, oplever at være meget begrænset i deres daglige aktiviteter. 20 procent er meget begrænset i deres studieaktiviteter. Andelen, der er meget begrænset i deres studieaktiviteter, er højere i Island og Norge sammenlignet med Danmark.

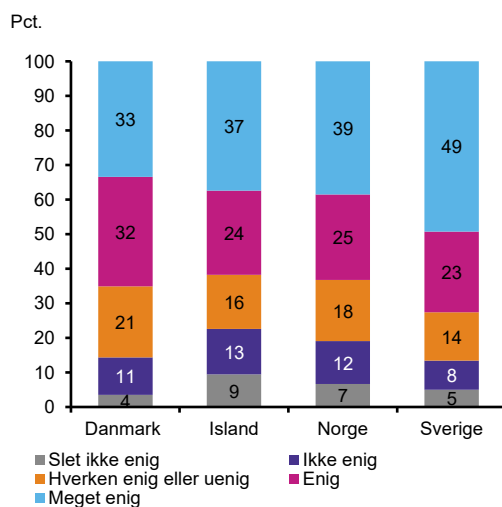
Hovedfundene fra alle kapitlerne er præsenteret i nedenstående afsnit. En uddybende forklaring af de enkelte analyser kan findes i de selvstændige kapitler i rapporten.

Studerende fra de nordiske lande oplever at have mange faglige relationer og kontakt til mange medstuderende

Størstedelen af de studerende i Danmark oplever både at kende mange studerende, de kan diskutere fagrelevante spørgsmål med samt har kontakt til mange medstuderende på deres uddannelse. Den samme tendens gør sig gældende i de øvrige nordiske lande, hvor særligt studerende i Sverige er meget enige i udsagnene. Omkring hver fjerde studerende i Danmark, Island og Norge, oplever dog, at de i mindre grad har kontakt til mange studerende på deres uddannelse.

Figur 3.1

De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende, procent, 2019

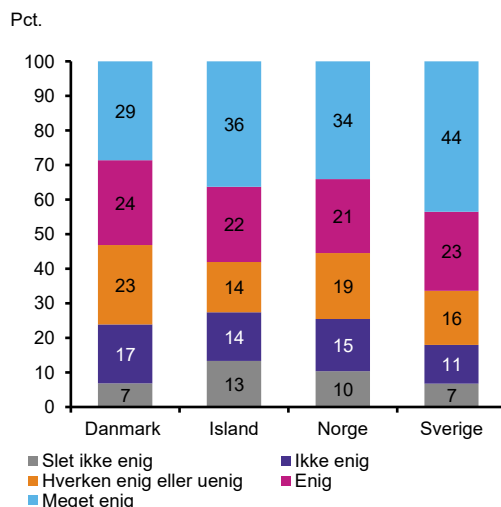

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 3.2

De studerendes vurdering af om de har kontakt til mange medstuderende, procent, 2019

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål omkring kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

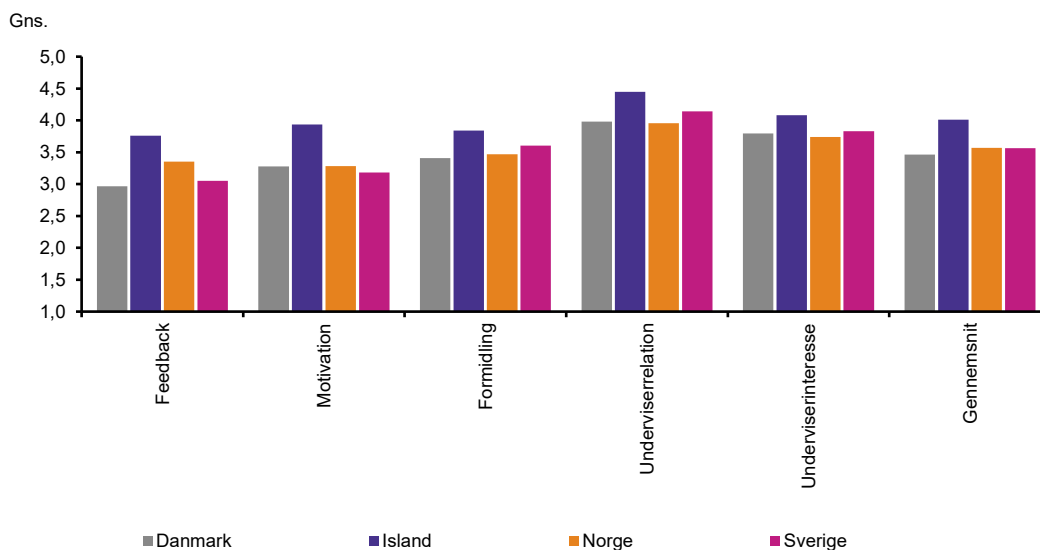
Der er ikke forskel på mænd og kvinder i oplevelsen af kontakt til medstuderende i nogle af de nordiske lande. Derimod er der en tendens til, at de studerendes oplevelse af faglige relationer og kontakt til medstuderende falder, jo ældre de studerende er. Studerende, der føler sig begrænset i studiet grundet helbredsproblemer, oplever i mindre grad faglige relationer og kontakt til mange af deres medstuderende. Denne tendens ses i alle de nordiske lande. Yderligere er der en tendens til, at studerende, der har mange faglige relationer og oplever kontakt til mange medstuderende også har en højere studieintensitet (se definition i boks 4.1). I Danmark oplever studerende på første studieår også i højere grad at have faglige relationer og kontakt til mange medstuderende, sammenlignet med studerende, der har studeret mere end ét år. For yderligere uddybelse af resultaterne se kapitel 5: Faglige relationer og kontakt til medstuderende.

Studerende i Danmark er mere utilfredse med deres undervisere

I Danmark giver de studerende samlet set en lavere vurdering af deres undervisere sammenlignet med de andre nordiske lande. De studerende har vurderet deres undervisere ud fra fem parametre: feedback, motivation, formidling, underviserrelation og interesse fra underviser. Feedback er den undervisningsparameter studerende i Danmark vurderer lavest ud af de fem parametre. Feedback ligger også lavere i Danmark sammenlignet med de andre nordiske lande. I forhold til undervisernes evne til at formidle vurderer studerende i Danmark også deres undervisere lavere end i de andre nordiske lande. Studerende i Danmark vurderer deres undervisere højest på underviserinteraktion, også her er deres vurdering dog lavere end studerende i både Island og Sverige.

Figur 3.3

De studerendes vurdering af fem spørgsmål om deres undervisere, gennemsnit, 2019

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmålene fremgår af boks 6.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I Danmark vurderer studerende med høj studieintensitet (se definition i boks 4.1) både feedback og motivation højere end studerende med lav studieintensitet. Denne tendens gør sig ikke gældende i de andre nordiske lande. Derimod er der en sammenhæng mellem underviser vurdering og oplevelsen af at være begrænset i studiet grundet tilstedeværelse af helbredsproblem i alle de nordiske lande. Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer (se definition i boks 4.1), vurderer samlet set deres undervisere dårligere end studerende, der ikke er begrænset af et helbredsproblem. Alle resultaterne er præsenteret i kapitel 6: Studerendes vurdering af underviserne.

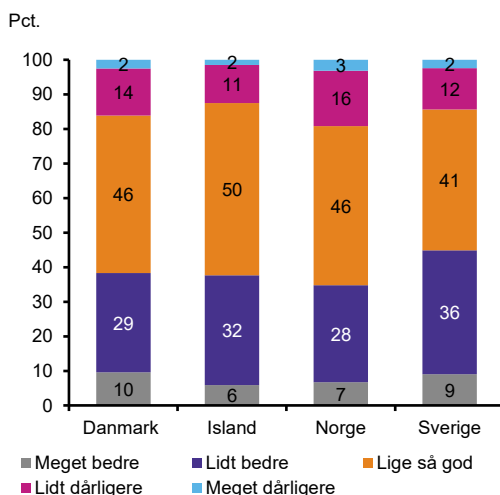
Studerende fra de nordiske lande har svært ved at gennemskue de faglige forventninger til dem

I Danmark vurderer næsten halvdelen af de studerende, at deres indsats på uddannelsen er ligeså god som deres medstuderende. Andelen er på niveau med Norge, højere end i Sverige og lavere end i Island. Ca. 40 procent af de studerende fra Danmark og Island vurderer deres indsats som lidt eller meget bedre end deres medstuderende, mens andelen er 35 procent i Norge og 45 procent i Sverige. I Sverige er de studerende samlet set lidt mere tilfredse med deres indsats i forhold til medstuderende sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande.

I forhold til de faglige forventninger er fordelingen noget anderledes. Andelen, der er enig eller meget enig i at det er svært at gennemskue, hvad der forventes af dem, er ens i de nordiske lande med undtagelse for Norge, hvor andelen er lavere. Omkring hver tredje studerende i Danmark, Island og Sverige er enig eller meget enig i, at det ofte er svært at finde ud af, hvad der forventes af dem på uddannelsen.

Figur 3.4

Studerendes vurdering af egen indsats i forhold til medstuderende, procent, 2019

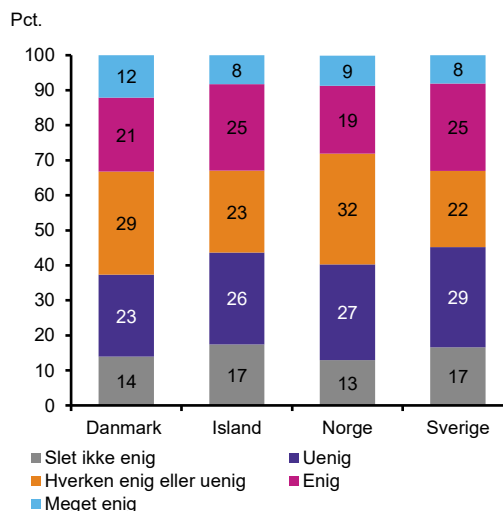

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål: "Hvordan vil du vurdere din indsats indtil videre på din nuværende uddannelse sammenlignet med dine medstuderendes indsats?" (Indsats skal her forstås, bl.a. som karakter, opnået ECTS pr. semester, engagement på uddannelsen mm.)

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 3.5

Studerendes vurdering af, at de faglige forventninger til dem er svære at gennemskue, procent, 2019

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål: "Det er ofte svært at finde ud af, hvad der forventes af mig på min nuværende uddannelse".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

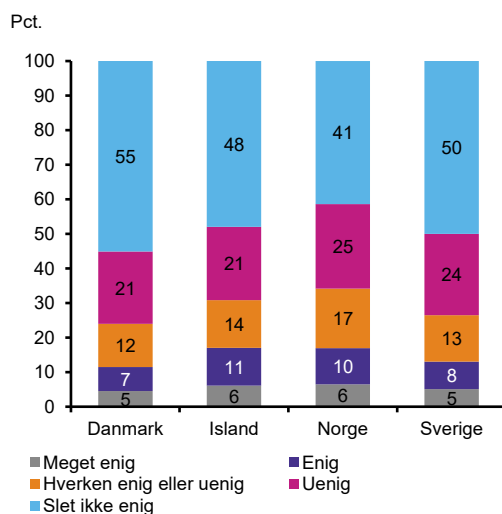
Der er ikke forskel på, hvordan kvinder og mænd vurderer deres egen indsats i forhold til medstuderende. Der er heller ikke forskel på køn i forhold til de studerendes opfattelse af de faglige forventninger til dem. Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, finder det både svært at gennemskue, hvad der forventes af dem, og vurderer også i højere grad deres indsats på uddannelsen dårligere end studerende, der ikke er begrænset af et helbredsproblem. Tendenserne gør sig gældende i alle de nordiske lande med undtagelse af Norge. Der er i Norge ikke forskel på studerendes vurdering af egen indsats, i forhold til om de er eller ikke er begrænset af et helbredsproblem. Læs mere i kapitel 7: Studerendes vurdering af egen indsats og faglige forventninger.

Studerende i Danmark føler de hører til på en videregående uddannelse og færre overvejer at droppe ud

Studerende i Danmark føler i højere grad, at de hører til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande. Studerende i Danmark overvejer også i mindre grad at droppe ud af deres uddannelse i forhold til studerende fra de andre nordiske lande. Andelen, der overvejer at droppe ud, er i alle de nordiske lande lavere end 10 procent

Figur 3.6

De studerendes følelse af ikke at høre til på en videregående uddannelse, procent, 2019

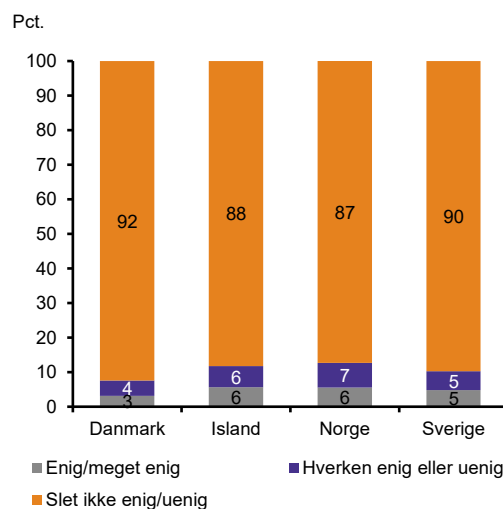

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål: "Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 3.7

De studerendes overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse, procent, 2019

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Spørgsmål: "Jeg overvejer kraftigt helt af droppe ud af min videregående uddannelse".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I alle de nordiske lande er der en sammenhæng mellem følelsen af ikke at høre til på en videregående uddannelse og overvejelsen om at droppe ud. Jo mere de studerende føler at de hører til, jo mindre grad overvejer de også at droppe ud af uddannelsen.

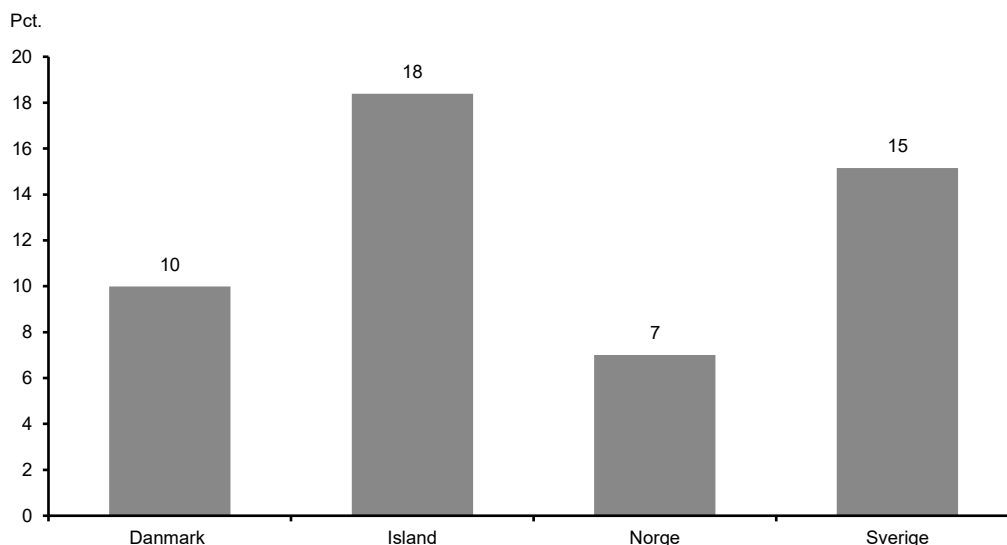
Studerende, der oplever økonomiske problemer, føler i mindre grad at de hører til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende, der ikke har økonomiske problemer. Denne tendens ses i alle de nordiske lande. Studerende der overvejer at droppe ud af uddannelsen angiver også i højere grad at have økonomiske problemer. Tendensen er tilsted i alle de nordiske lande. Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, oplever både i mindre grad at høre til på deres uddannelse, og overvejer også i højere grad at droppe ud af deres uddannelse. Der er ikke forskel på kvinder og mænd i nogle af de nordiske lande, i forhold til følelsen af at høre til på en videregående uddannelse. Se alle analyserne uddybet i kapitel 8: Tilhørsforhold og frafald.

Hver 10. studerende i Danmark har langvarige psykiske problemer

Andelen, der har langvarige psykiske problemer, er steget fra 2016 til 2019 i alle de nordiske lande med undtagelse af Norge. I Danmark angiver hvert tiende studerende at have psykiske problemer af mere end seks måneders varighed. Dette er en stigning siden 2016, hvor andelen var seks procent. Danmark har dog en lavere andel studerende med psykiske problemer sammenlignet med Island og Sverige. Andelen med psykiske problemer er dog højere i Danmark sammenlignet med Norge.

Figur 3.8

Studerende med psykiske problemer, procent, 2019

Anm.: Data er beskrevet i afsnit 4. Data omfatter studerende der har svaret "Ja, psykiske problemer" til spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.?" Spørgsmålet fremgår yderligere af boks 9.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I alle de nordiske lande er andelen af studerende med langvarige psykiske problemer størst blandt kvinder. I Danmark er der en tendens til, at jo ældre de studerende er, jo større en andel angiver at have psykiske problemer. Tendensen er ikke tilstede i de andre nordiske lande. I forhold til økonomiske problemer er der i Danmark og de andre nordiske lande en tendens til, at studerende med økonomiske problemer også i højere grad oplever at have psykiske problemer. Blandt studerende med økonomiske problemer angiver 16 procent i Danmark også at have psykiske problemer, mens tallet er 26 procent i Island, 24 procent i Sverige og 12 procent i Norge.

Blandt studerende, der oplever psykiske problemer, angiver 12 procent af de studerende i Danmark at være meget begrænset i deres daglige aktiviteter. 20 procent angiver at være meget begrænset i deres studieaktiviteter. Andelen, der er meget begrænset i deres studieaktiviteter, er højere i Island og Norge sammenlignet med Danmark. Læs mere om studerende med psykiske problemer i kapitel 9.

Studerende med helbredsproblemer er generelt mere utilfredse med deres uddannelse

I alle de nordiske lande er der en gennemgående tendens til at studerende, der oplever at være begrænset i studiet grundet et langvarigt helbredsproblem (f.eks. fysisk sygdom, psykiske problemer, handicap/funktionsnedsættelse, eller indlægsproblemer), også vurderer en lang række udsagn omkring deres undervisnings – og studiemiljø lavere end studerende, der ikke er begrænset i studiet grundet et helbredsproblem.

Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, har færre faglige relationer og mindre kontakt tilderes medstuderende. De vurderer også deres undervisere samlet set dårligere og oplever en mindre grad af feedback, motivation, formidling fra underviser, underviserrelation og interesse fra deres undervisere. De vurderer deres egen indsats i forhold til medstuderende dårligere og har sværere ved at gennemskue, hvad der forventes af dem. Studerende, der er begrænset af deres helbredsproblem, føler også i mindre grad, at de hører til på en videregående uddannelse og overvejer i højere grad at droppe ud end studerede, der ikke er begrænset i studiet grundet et helbredsproblem. Læs nærmere om alle resultaterne for studerende med helbredsproblemer i de enkelte kapitler i rapporten.

4. Spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII

Eurostudent er et internationalt analyse- og indikatorprojekt koordineret af et internationalt konsortium. Hovedformålet med Eurostudent-projektet er at indsamle sammenlignelige data om studerendes sociale og økonomiske forhold på tværs af landene i Europa. Eurostudent indsamles hvert tredje år og har i alt været gennemført syv gange, hvoraf Danmark har deltaget i de sidste fire runder.

Eurostudent VII blev igangsat i juni 2018, og hovedparten af de deltagende lande indsamlede data i foråret 2019, mens de restende lande indsamlede data i foråret 2020. Alle de nordiske lande indsamlede data i foråret 2019.

Data er indsamlet gennem en centralt koordineret spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagerlandene.

For at sikre at data er sammenlignelige bygger Eurostudent-undersøgelsen på et stærkt samarbejde og koordination mellem Eurostudent konsortiet og de nationale partnere. Der er således en central koordination af indsamlingen gennem Eurostudent konsortiet, som leverer et spørgeskema til deltagerlandene, som oversættes af de enkelte lande og kvalitetssikres af konsortiet. Konsortiet leverer ligeledes instruktioner og vejledning om konstruktionen og gennemførelse af sampling, indsamling, datarensning og vægtning. På den måde kan en vurdering af styrken og svaghederne i de respektive nationale rammer i en international sammenligning foretages. Det er de enkelte deltagerlande, der har ansvaret for at gennemføre undersøgelsen, men konsortiet har ansvaret for datakvalitet og at sikre sammenligneligheden af data på tværs af landene.

Målgruppen for indsamlingen

- Alle aktive studerende på hele ordinære videregående uddannelser (uddannelser og uddannelsesinstitutioner, som betragtes som videregående i det pågældende land). Ph.d.-studerende indgår ikke.
- Del- og fuldtidsstuderende på private og offentlige uddannelsesinstitutioner (specialiseret institutioner eller institutioner, der er direkte tilknyttet en virksomhed, er ikke inkluderet)
- Nationale og internationale studerende, der er indskrevet på en hel uddannelse (studerende på korte udvekslingsophold, som Erasmus+ er ikke inkluderet)

Afvigelser fra målgruppen

Data i Danmark omfatter videregående uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriets og Kulturministeriets ressortområde. Erhvervs kandidatuddannelserne er ikke

en del af 2019 indsamlingen, hvorved der ikke er deltidsstuderende med i den danske indsamling. Data fra Island, Norge og Sverige afviger ikke fra Eurostudent målgruppen. Fjernstuderende er ikke en del af målgruppen.

Vægtning af data

For at sikre sammenlignelighed på tværs af landene vægtes de nationale datasæt. Se yderligere information om vægtning, og hvilke variable data er vægtet med i de fire lande i tabel 10.1.

De valgte emner

I denne rapport vil der i de forskellige kapitler være fokus på studerendes sociale og faglige studieforhold samt hvordan de studerende trives på uddannelsen. Rapporten er indelt i følgende emner:

- Faglige relationer og kontakt til medstuderende
- Vurdering af underviserne
- Studerendes indsats og faglige forventninger
- Tilhørsforhold og frafald
- Psykiske problemer blandt studerende

Emnerne er valgt for at belyse og sætte fokus på studerendes læringsmiljø og trivsel på de danske videregående uddannelser. Formålet med rapporten er at sammenligne data på tværs af de nordiske lande med henblik på at perspektivere besvarelserne fra studerende i Danmark med besvarelser fra sammenlignelige lande.

I rapporten er der også udvalgt forskellige baggrundsvariable til at undersøge de forskellige sociale- og studierelaterede forhold nærmere. De anvendte baggrundsvariable er defineret og præsenteret i boks 4.1.

Boks 4.1 Definition og valg af baggrundsvARIABLE anvendt i analyserne

Studerendes læringsmiljø og trivsel er undersøgt nærmere i forhold til følgende udvalgte baggrundskarakteristika, økonomiske forhold og studiefaktorer:

Køn

Data kommer enten fra spørgeskema eller de enkelte landes registerdata. Der kan være flere køn end mand og kvinde, men kategoriseringen dækker over de studerendes biologiske køn, og der er derfor kun to køn i analysen.

Alder

Data kommer enten fra spørgeskema eller de enkelte landes registerdata. Data er inddelt i alderskategorier defineret af Eurostudent.

Helbredsproblemer

Helbredsproblemer dækker over studerende, der er begrænset i deres studie grundet et helbredsproblem. Helbredsproblemer er målt ud fra studerendes svar på spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.? Med "langvarigt helbredsproblem" tænker vi på et helbredsproblem", som har varet eller sandsynligvis kommer til at vare mindst 6 måneder". De studerende har kunnet angive følgende helbredsproblemer: kronisk fysisk sygdom, psykiske problemer, fysisk handicap/funktionsnedsættelse, syns- eller hørenedsættelse, indlæringsvanskeligheder eller andre varige helbredsproblemer.

Økonomisk situation

De studerendes økonomiske situation dækker over deres vurdering i forhold til spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du for øjeblikket at have økonomiske problemer?".

Studieintensitet

Studieintensitet dækker over antal timer, de studerende bruger på en typisk uge på undervisning og selvstudier/forberedelse. En lav studieintensitet er defineret ved intervallet 0-20 timer, mens en moderat studieintensitet er 20-40 timer og en høj studieintensitet er mere end 40 timer.

De studerende er blevet stillet følgende spørgsmål: "Hvor mange timer bruger du typisk om ugen på at deltage i forelæsninger og på lektielæsning på nuværende semester? "De har fordelt deres timer for hver dag i ugen, inklusiv weekenden. De studerende har fordelt deres timer på følgende kategorier:

- Undervisning (forelæsninger, holdundervisning, seminarer, laboratorium, tests, fjernundervisning osv.)
- Tid til forberedelse/selvstudier (forberedelse, læsning, hjemmeopgaver, ubetalt praktik osv.)

Studieår

De studerende er inddelt i to grupper efter, hvor lang tid de har gået på deres uddannelse. Studerende, der går på første år af deres studie, og studerende, der har studeret mere end ét år. Studerende på kandidatdelen indgår i gruppen, der har studeret i mere end ét år.

5. Faglige relationer og kontakt til medstuderende

Fællesskaber er vigtige for unge, og forskning viser, at unge, der har gode sociale relationer, både klarer sig bedre fagligt og også i højere grad trives. Et studie finder, at studerende, der oplever social støtte fra familie og medstuderende, også opnår et højere fagligt udbytte (målt ved karaktergennemsnit) og et bedre selvværd, end studerende, der ikke oplever social støtte (Li, Han, Wang, Sun, & Cheng, 2018). Et dansk studie finder også, at studerendes oplevelse af deres studiemiljø, herunder relation til underviser, den sociale infrastruktur og tilstedeværelsen af arbejdsfællesskaber har betydning for, hvordan de studerende trives (Herrmann, Jensen, & Lassesen, 2012).

I rapporten ses der nærmere på, hvordan studerende fra Danmark vurderer deres faglige relationer og kontakt til medstuderende i forhold til studerende fra Island, Sverige og Norge.

5.1 Hovedresultater

Resultater fra de nordiske lande om studerendes faglige relationer og kontakter til medstuderende

- Generelt vurderer over halvdelen af de studerende fra Danmark og de andre nordiske lande at have mange faglige relationer samt kontakt til mange medstuderende på deres uddannelse. Andelen er højere i Sverige end i de andre nordiske lande.
- Der er ikke forskel på køn i vurderingen af antal kontakter til medstuderende i nogen af de nordiske lande.
- Ældre studerende oplever i mindre grad at have faglige relationer og kontakt til deres medstuderende end yngre studerende. Denne tendens ses primært i Danmark, Island og Norge.
- Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, oplever også i mindre grad at have faglige relationer og kontakt til deres medstuderende. Sammenhængen er tilstede i alle de nordiske lande.
- Studerende med en høj studieintensitet oplever i højere grad at have faglige relationer og kontakt til deres medstuderende sammenlignet med studerende med en lav studieintensitet.
- Studerende på første studieår oplever i højere grad i Danmark at have mange faglige relationer og kontakt til medstuderende sammenlignet med studerende, der har studeret mere end ét år.

Boks 5.1 Spørgsmål om studerendes faglige relationer og kontakt til medstuderende

I dette afsnit analyseres følgende to spørgsmål i Eurostudent VII.

I hvilket omfang er du enig i følgende udsagn vedrørende din nuværende uddannelse?

- Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med.
- Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse.

De studerende har svaret på en skala fra 1-5 hvor enige de er i udsagnet, hvor af 1=Slet ikke enig og 5=Meget enig.

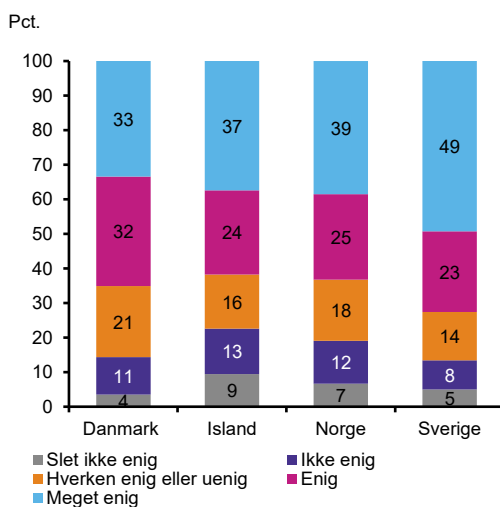
5.2 Nordiske studerende oplever at have mange faglige relationer og kontakt til mange medstuderende

I alle de nordiske lande angiver over 60 procent af de studerende, at de kender mange studerende på deres uddannelse, de kan diskutere fagrelevante spørgsmål med. Andelen er højest i Sverige, hvor 73 procent af de studerende er enige eller meget enige i udsagnet. I Danmark angiver omkring 65 procent af de studerende, at de er enige i udsagnet, hvilket er en lidt højere andel end i Norge og Island. Andelen er 63 procent i Norge og 62 procent i Island. Andelen der erklærer sig slet ikke enig eller uenig i udsagnet er højere i Danmark end i Sverige, men lavere end i Island og Norge. Andelen er 15 procent i Danmark, 13 procent i Sverige, 19 procent i Norge og 22 procent i Island.

Der er ikke forskel på de studerendes oplevelse af at have kontakt til mange studerende på uddannelsen i Danmark, Island og Norge. Sverige derimod har den højeste andel studerende, der oplever at have kontakt til mange studerende på uddannelsen. I Danmark angiver 24 procent af de studerende, at de er uenig eller slet ikke enig i, at de har kontakt til mange studerende på deres uddannelse. Andelen er 27 procent i Island, 25 procent i Norge og 18 procent i Sverige.

Figur 5.1

De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende, procent, 2019

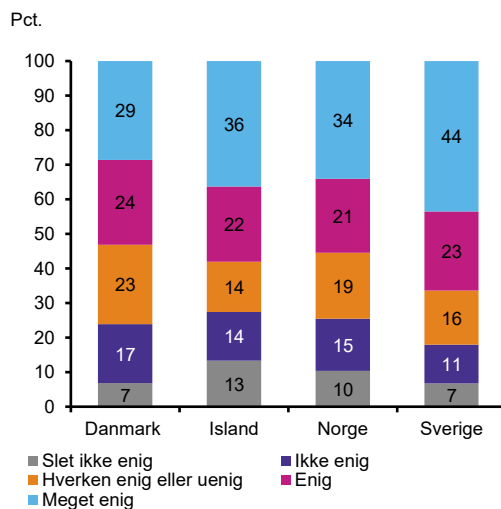

Anm.: Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med". Spørgsmålsformuleringen fremgår nærmere af boks 5.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway

Figur 5.2

De studerendes vurdering af om de har kontakt til mange medstuderende, procent, 2019

Anm.: Spørgsmål omkring kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse". Spørgsmålsformuleringen fremgår nærmere af boks 5.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway

I Uddannelses- og Forskningspolitisk redegørelse fra 2019 er de studerendes oplevelse af støtte fra medstuderende den indikator, der vurderes højest blandt fem andre læringsindikatorer (UFM, 2019). Indikatoren består af 4 spørgsmål, der blandt andet dækker over studerendes oplevelse af at kunne få hjælp, støtte og indgå i et godt samarbejde, der resulterer i, at de kan opnå viden i fællesskab. De studerendes oplevelse af støtte fra medstuderende hænger både sammen med deres læring (Yu, Shek, & Zhu, 2018), og hvordan de trives (Bergh, Hagquist, & Starrin, 2011; Hefner & Eisenberg, 2009; UFM, 2019). Støtte fra medstuderende er blandt fem andre læringsindikatorer den indikator, der hænger stærkest sammen med studerendes trivsel, særligt deres oplevelse af ensomhed (UFM, 2019).

5.3 Faglige relationer og kontakter til medstuderende fordelt på studerendes baggrunds- og studiekaraktistika

Der er både undersøgt, hvordan studerendes køn, alder, begrænsning af helbredsproblemer, studieintensitet og studieår påvirker de studerendes oplevelse af faglige relationer og kontakter til medstuderende.

I forhold til køn er der ikke nogen sammenhæng med hverken studerendes oplevelse af faglige relationer eller antallet af kontakter til medstuderende i nogen af de nordiske lande på nær Danmark. I Danmark er der en svag sammenhæng mellem køn og faglige relationer til medstuderende. Mænd oplever i lidt højere grad end kvinder at have mange faglige relationer.

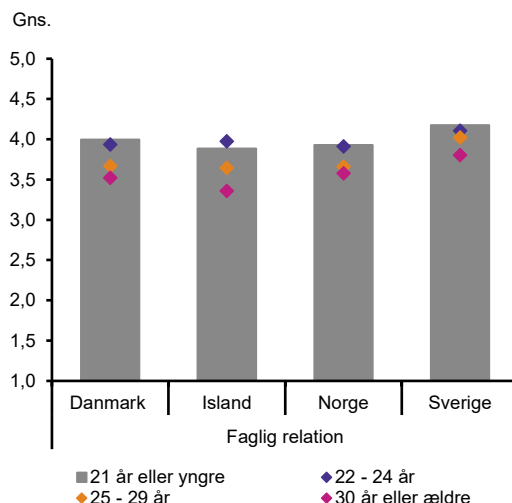
Studerendes alder, begrænsning af helbredsproblem, studieintensitet og studieår er alle associeret med deres oplevelse af faglige relationer og kontakter til medstuderende. Resultaterne er uddybet i de følgende afsnit.

5.3.1 Ældre studerende oplever færre faglige relationer og mindre kontakt til medstuderende

For alle de nordiske lande ses der en tendens til, at studerendes oplevelse af faglige relationer falder, jo ældre de studerende er. Eksempelvis ses det, at studerende, der er 30 år eller ældre, i mindre grad oplever at have mange medstuderende at diskutere fagrelevante spørgsmål med sammenlignet med studerende, der er 21 år eller yngre. Der er også en tendens i Danmark, Island og Norge til, at de ældre studerende i mindre grad har kontakt til mange studerende på deres uddannelse. I Sverige er der ikke forskel på tværs af alder i forhold til antallet af kontakter til medstuderende.

Figur 5.3

De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende fordelt på alder, gennemsnit, 2019

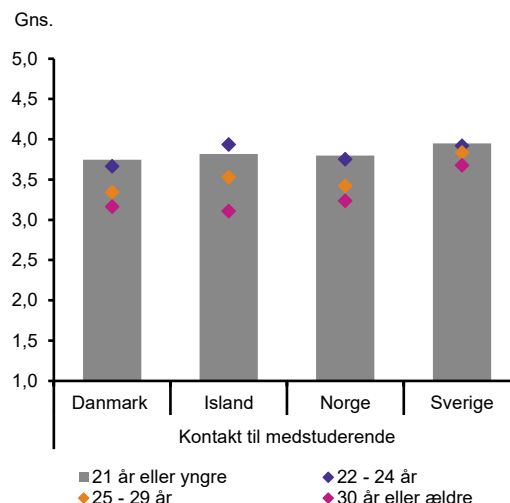

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med". Alder er beskrevet nærmere i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 5.4

De studerendes vurdering af om de har mange kontakter til medstuderende fordelt på alder, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål om kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse". Alder er beskrevet nærmere i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Det, at ældre studerende i mindre grad oplever at have mange kontakter og faglige relationer til medstuderende, er undersøgt med en lidt anden vinkel i en rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut. I rapporten er der i stedet fokus på studerendes sociale tilknytning til uddannelsen. EVA finder, at ældre studerende (over 21 år) oplever en mindre social tilknytning på deres uddannelse sammenlignet med de yngre studerende (under 21 år) (EVA, 2020). I Uddannelses- og Forskningspolitisk redegørelse undersøges sammenhængen mellem studerendes oplevelse af støtte fra medstuderende og en række faktorer herunder alder. Undersøgelsen finder at jo ældre de studerende er jo mindre støtte oplever de fra deres medstuderende (UFM, 2019). Resultaterne fra UFR peger således i samme retning som resultaterne i figur 5.3 og 5.4 hvad angår danske studerende.

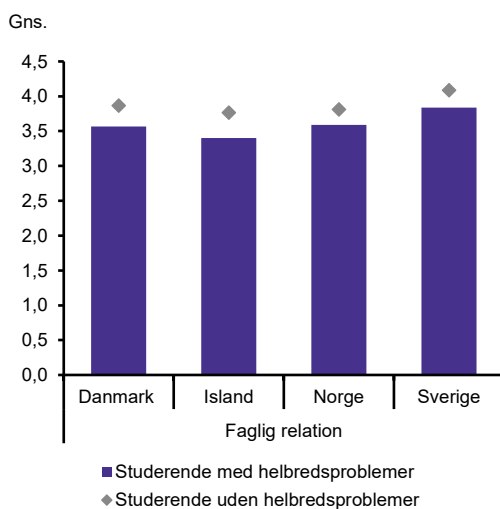
5.3.2 Studerende med helbredsproblemer har færre faglige relationer og mindre kontakt til deres medstuderende

I alle de nordiske lande er der en gennemgående tendens til at studerende, der oplever at være begrænset grundet et langvarigt helbredsproblem (f.eks. fysisk sygdom, psykiske problemer, handicap/funktionsnedsættelse, eller indlægsproblemer), også angiver at

have færre faglige relationer og kontakt til færre af deres medstuderende. Forskellen er større i Danmark og Island end i Norge og Sverige.

Figur 5.5

De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende fordelt på om de har helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

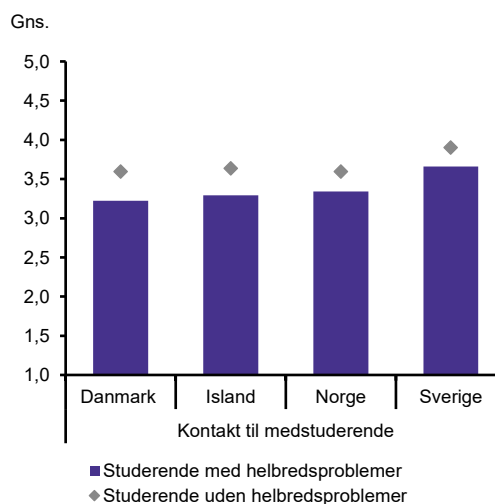

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med". Studerendes med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 5.6

De studerendes vurdering af om de har mange kontakter til medstuderende fordelt på om de har helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse". Studerende med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Sammenhængen mellem støtte fra medstuderende, og hvorvidt studerende har et helbredsproblem, er velunderbygget i litteraturen. Studier har dog ikke i så høj grad undersøgt faglige relationer og kontakter til medstuderende i forhold til helbredsproblemer under ét, men er opdelt i forskellige typer helbredsproblemer, herunder mentale og fysiske problemer samt indlæringsvanskeligheder.

Særligt finder flere studier en sammenhæng mellem unges oplevelse af sociale relationer og deres mentale helbred (Molarius, et al., 2009; Hefner & Eisenberg, 2009; Van Droogenbroeck, Spruyt, & Keppens, 2018). Et studie finder at studerende, der oplever en lav grad af støtte fra familie og venner, har seks gange højere risiko for depressionssymptomer sammenlignet med studerede der oplever en høj kvalitet af social støtte (Hefner & Eisenberg, 2009).

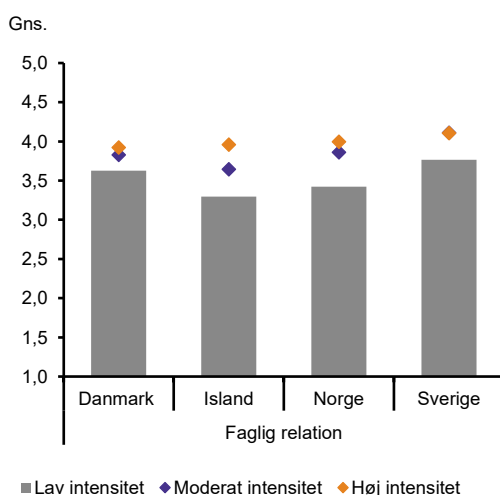
Andre helbredsproblemer så som indlæringsvanskeligheder i form af læse- og skrivevanskeligheder (Kalka & Lockiewicz, 2018) og langvarig kronisk fysisk sygdom (Ellerton, 1996) er også associeret med studerendes muligheder for at danne stabile relationer, der giver oplevelsen af at opnå en god kontakt til andre studerende.

5.3.3 Højere studieintensitet blandt studerende med mange faglige relationer og kontakter

Ses der på sammenhængen mellem mange faglige relationer og kontakter til medstuderende og niveauet af studieintensitet, gør den samme tendens sig gældende i alle nordiske lande. Studerende med en høj studieintensitet vurderer i højere grad at have mange faglige relationer og kontakter til medstuderende i forhold til studerende med lav studieintensitet. Sammenhængen mellem niveauet af studieintensitet og oplevelsen af at have mange faglige og sociale relationer er mindst i Danmark og Sverige og størst i Island og Norge.

Figur 5.7

De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende fordelt på studieintensitet, gennemsnit, 2019

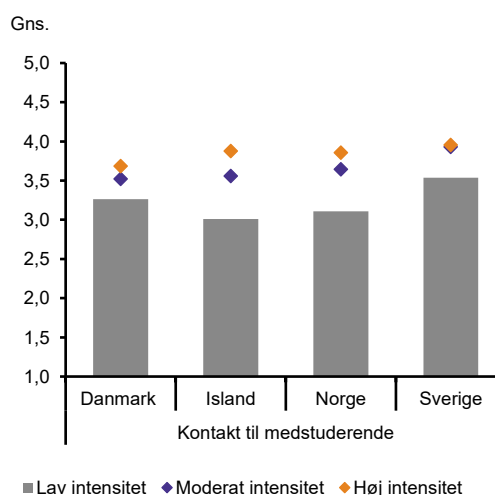

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med". Studieintensitet er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 5.8

De studerendes vurdering af om de har mange kontakter til medstuderende fordelt på studieintensitet, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse". Studieintensitet er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I en rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut ses der en positiv sammenhæng mellem studieintensitet (se definition i boks 4.1), og at de studerende har gode rammer for at møde medstuderende under studiestarten. Studiestarten fungerer således som et socialt

fundament for mange studerende, der starter på en uddannelse, hvilket viser sig et halvt år senere at have en indvirkning på de studerendes studieintensitet. (EVA, 2018c). EVA finder yderligere, at en investering i de sociale rammer ikke kun øger de studerendes timeforbrug, men at et øget timeforbrug også er med til at styrke de studerendes faglige udbytte (EVA, 2018b).

En norsk artikel undersøger også, hvordan studerendes engagement på studiet hænger sammen med oplevelsen af deres sociale og faglige miljø. Engagement på studiet er i undersøgelsen defineret ved studerendes motivation, anvendelse af tilbudte læringsaktiviteter, vurdering af egen forberedelse og studieintensitet, der tilsammen udgør et indeks for studerendes engagement på uddannelsen. Studiet finder, at studerende der oplever en god faglig relation til deres medstuderende udviser et højere studieengagement (Munthe, 2020). Et australsk studie finder også at gode relationer til medstuderende hænger sammen med et øget studieengagement (Xerri, Radford, & Shacklock, 2017).

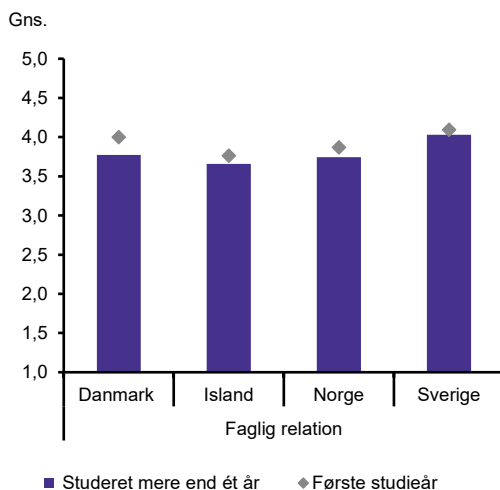
5.3.4 Studerende i Danmark, der går på første år af studiet, har flere faglige relationer og kontakter til medstuderende

I Danmark og Norge hænger studieåret, de studerende går på, sammen med oplevelsen af at have kontakt til mange medstuderende på uddannelsen. I Danmark tenderer studieåret også til at hænge sammen med antallet af faglige relationer blandt medstuderende, mens der ikke er nogen sammenhæng i de andre nordiske lande.

Studerende, der går på første år af deres uddannelse, oplever i gennemsnit at have flere faglige relationer og kontakter til deres medstuderende sammenlignet med studerende, der har gået på deres uddannelse i mere end ét år.

Figur 5.9

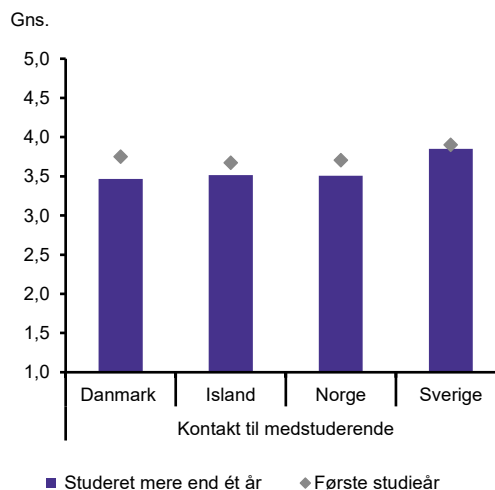
De studerendes vurdering af om de har mange faglige relationer til medstuderende fordelt på studieår, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring faglige relationer: "Jeg kender mange medstuderende, som jeg kan diskutere fagrelevante spørgsmål med". Studerendes studieår er beskrevet i boks 4.1.
 Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 5.10

De studerendes vurdering af om de har mange kontakter til medstuderende fordelt på studieår, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål omkring kontakt til medstuderende: "Jeg har kontakt til mange studerende på min nuværende uddannelse". Studerendes studieår er beskrevet i boks 4.1.
 Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

En mulig årsag til, at gennemsnittet er højere for både faglige relationer og kontakter blandt studerende på første studieår, kan være, at introforløbet, hvor studerende blandt andet etablerer sociale relationer til deres medstuderende, indtræffer under første studieår (EVA, 2017). En forklaring kan også være, at flere studerende er væk fra deres medstuderende i løbet af en praktikperiode, der på mange uddannelser først finder sted senere i uddannelsesforløbet. At studerende er væk fra deres medstuderende kan medføre, at de har færre kontakter til medstuderende og derved oplever mindre faglig sparring med deres medstuderende. Yderligere kan en forklaring være, at både valgfag, sabbatår og orlov ofte falder senere på studiet, hvilket kan medføre en reduktion i antallet af faglige relationer og sociale kontakter på uddannelsen.

6. Studerendes vurdering af underviserne

Forskning har vist, at en god undervisning er med til, at øge de studerendes muligheder for at opnå en læringstilgang af høj kvalitet (Parpala, Lindblom-Ylänne, & Rytönen, 2011). Studerendes vurdering af underviserne i form af den feedback de får, undervisernes evne til at motivere og formidle samt den relation, de studerende har til deres undervisere, har også vist sig at hænge sammen med studerendes trivsel under studiet (UFM, 2019). At de studerende har en god relation til deres undervisere fremmer deres følelse af at høre til på uddannelsen og deres faglige præstation, mens deres risiko for at droppe ud reduceres (Hagenauer & Volet, 2014). Et godt forhold til underviserne bidrager også til, at den studerende føler sig mere motiveret, mere engageret, yder en større indsats og opnår et højere fagligt udbytte, hvilket kan føre til en større lærings succes på studiet (Hagenauer & Volet, 2014).

Ved at undersøge de studerendes vurdering af deres undervisere nærmere i et nordisk perspektiv er det muligt at få viden om parametre, hvor Danmark særligt adskiller sig fra de andre nordiske lande. Dette kapitel vil derfor fokusere på, hvordan studerende vurderer og oplever deres undervisere på uddannelsen i forhold til studerende i de andre nordiske lande.

6.1 Hovedresultater

Resultater af studerendes vurdering af deres underviser

- Studerende i Danmark vurderer samlet set deres undervisere dårligere end studerende i andre nordiske lande.
- I Danmark oplever de studerende i mindre grad god feedback fra deres undervisere sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande. Islandske studerende oplever den højeste grad af feedback.
- I Danmark vurderer mænd underviserne højere mht. feedback, formidling og underviserrelation. Der er ingen forskel mellem køn i nogen af de andre nordiske lande.
- Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, vurderer samlet set deres undervisere dårligere, end studerende, der ikke er begrænset af et helbredsproblem
- I Danmark vurderer studerende med høj studieintensitet både feedback og motivation højere end studerende med lav studieintensitet. Tendensen ses ikke i de andre nordiske lande.

Boks 6.1 Spørgsmål til vurdering af underviserne

I dette afsnit analyseres fem spørgsmål i Eurostudent VII, der omhandler studerendes vurdering af deres undervisere. De fem spørgsmål er angivet herunder samt en forkortelse i parentes, der anvendes i figurerne:

I hvilket omfang er du enig i følgende udsagn vedrørende underviserne på din uddannelse på dit nuværende semester?

- Underviserne giver mig normalt god feedback på, hvordan jeg klarer mig (feedback)
- Underviserne motiverer mig til at gøre mit bedste (motivation)
- Underviserne er ekstrem gode til at forklare ting (formidling)

I hvilket omfang er du enig i følgende udsagn vedrørende din nuværende uddannelse?

- Jeg kommer godt ud af det med underviserne på min nuværende uddannelse (underviserrelation)
- Underviserne er interesseret i, hvad jeg har at sige (underviserinteresse)

Der er yderligere beregnet et gennemsnit på baggrund af de fem spørgsmål om underviservurdering, som er baseret på et gennemsnit på tværs af de fem spørgsmål. Gennemsnittet er et udtryk for studerendes samlede vurdering af underviserne.

6.2 Studerende i Danmark er mere utilfredse med deres undervisere

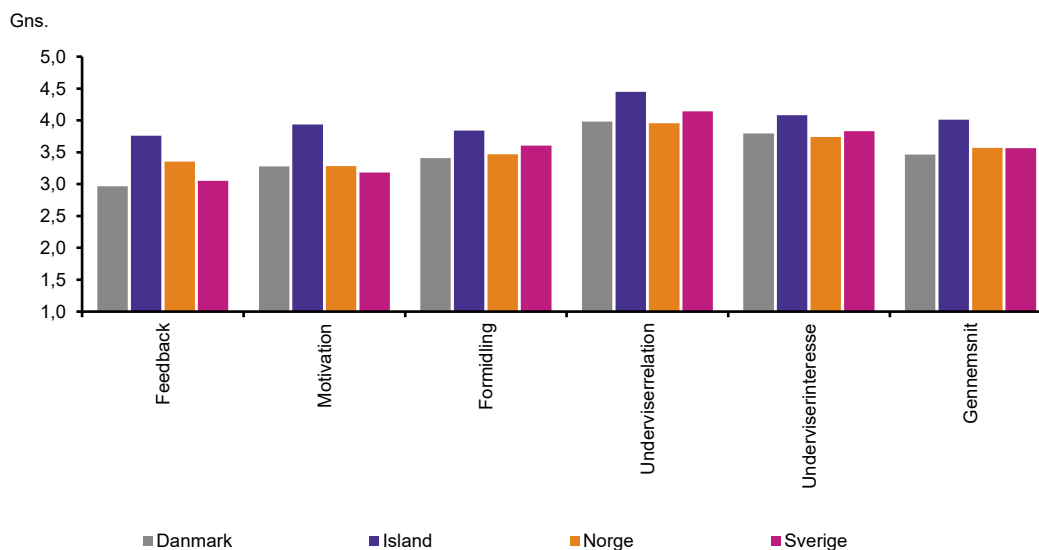
I forhold til det overordnede gennemsnit for spørgsmålene omkring underviservurdering (feedback, motivation, formidling, underviserrelation og underviserinteresse), ligger Danmark lavest sammenlignet med de andre nordiske lande.

Ses der nærmere på de enkelte spørgsmål omkring underviservurdering, har Danmark det laveste gennemsnit ved to ud af fem spørgsmål. De to dimensioner, hvor Danmark har et lavere gennemsnit end de andre nordiske lande, er i forhold til oplevelsen af at modtage god feedback fra underviser (feedback) og oplevelsen af underviserens evne til at forklare ting (formidling). Danmark ligger især lavt på spørgsmålet om feedback.

Island ligger højest på alle spørgsmålene omkring underviservurdering både i forhold til det overordnede gennemsnit for underviservurdering, men også når der opdeles på de enkelte spørgsmål.

Figur 6.1

De studerendes vurdering af fem spørgsmål om deres undervisere, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmålene, der måler studerendes vurdering af underviserne, fremgår af boks 6.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Flere andre undersøgelser har også dokumenteret, at studerende på danske videregående uddannelser oplever en manglende feedback fra deres undervisere. I den danske spørgeskemaundersøgelse Læringsbarometer var feedback den indikator, de studerende vurderede lavest i forhold til fem andre indikatorer for læringsmiljø (UFM, 2019). Danmarks Evalueringsinstitut finder også, at hver tredje nye studerende på de videregående uddannelser savner feedback fra deres undervisere (EVA, 2018a). EVA finder desuden, at 80 procent af de studerende på danske videregående uddannelser bruger den feedback, de modtager til at forbedre sig (EVA, 2018a). Ifølge en dansk studenterundersøgelse gennemført af IDA er der sket en stigning i andelen af studerende, der oplever manglende feedback. I 2018 angiver 37 procent af de studerende at få mindre feedback i løbet af det seneste år på uddannelsen, mens andelen er steget til 43 procent i 2019 (IDA, 2019). Fundene i figur 6.1 og andre undersøgelser kan indikere, at flere studerende savner feedback fra deres undervisere.

6.3 Vurdering af undervisere fordelt på studerendes baggrunds- og studiekaraktistika

De forskellige parametre for vurdering af underviserne er undersøgt i forhold til de studerendes køn, alder, begrænsning af helbredsproblem, studieintensitet og det studieår, de går på ved besvarelse af spørgeskemaet.

Der er ingen sammenhæng mellem studerendes alder og deres vurdering af de forskellige underviserparametre i Danmark. I de andre nordiske lande er der nogle svage sammenhænge. I Island og Norge oplever ældre studerende (30 år eller ældre) i højere grad god

feedback, motivation og formidling fra deres underviser. I Sverige er der en svag positiv sammenhæng mellem interesse fra underviser og de studerendes alder.

Studieåret, de studerende går på, har heller ikke nogen betydning for, hvordan de studerende vurderer de fem underviserparametre i de nordiske lande med undtagelse af Island. I Island er der en svag tendens til at studerende, der har gået på studiet i mere end et år, også vurderer deres underviserrelation og interesse fra undervisere højere end studerende på første studieår.

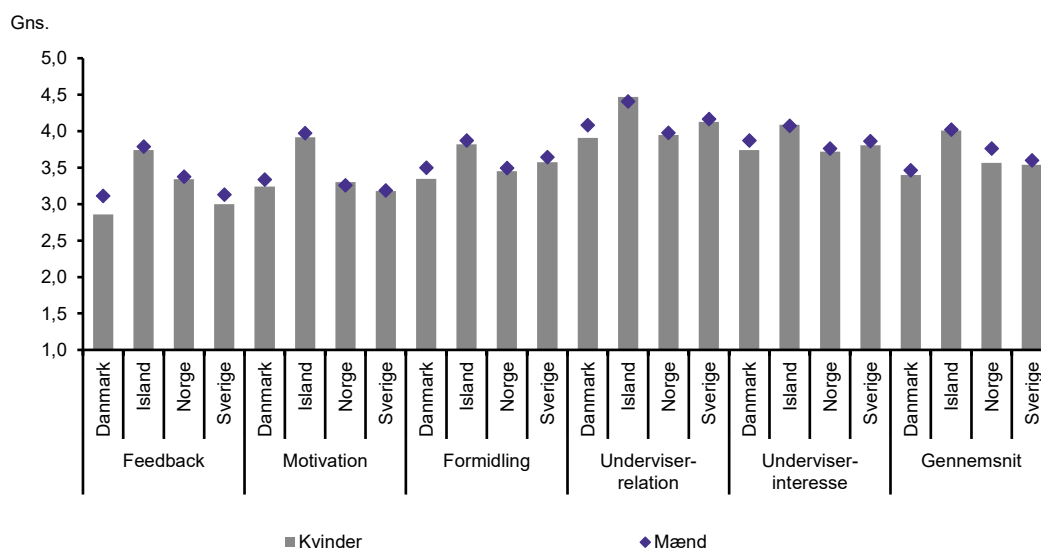
Resultater, hvor der ses forskelle mellem underviservurdering og de studerendes køn, begrænsning af helbredsproblem og studieintensitet, er præsenteret i de følgende afsnit.

6.3.1 I Danmark vurderer mænd deres undervisere bedre end kvinder på en række parametre

Danmark er det eneste nordiske land, hvor vurdering af undervisere er forskellig for mænd og kvinder. I Danmark oplever mænd en bedre feedback, formidling fra underviser og relation til underviser, sammenlignet med kvinderne. I de andre nordiske lande er der ikke forskel på mandlige og kvindelige studerendes vurdering af deres undervisere.

Figur 6.2

De studerendes vurdering af fem spørgsmål om deres undervisere fordelt på køn, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmålene, der måler studerendes vurdering af underviserne, fremgår af boks 6.1. Gennemsnittet for underviservurdering er beregnet på baggrund af de enkelte spørgsmål der fremgår af figur 6.2 og er beskrevet i boks 6.1 spørgsmål til vurdering af underviserne.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education and Statistics Norway.

At mænd oplever en bedre feedback og en bedre relation til underviseren i forhold til kvinderne er i tråd med resultaterne fra Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse (UFR)

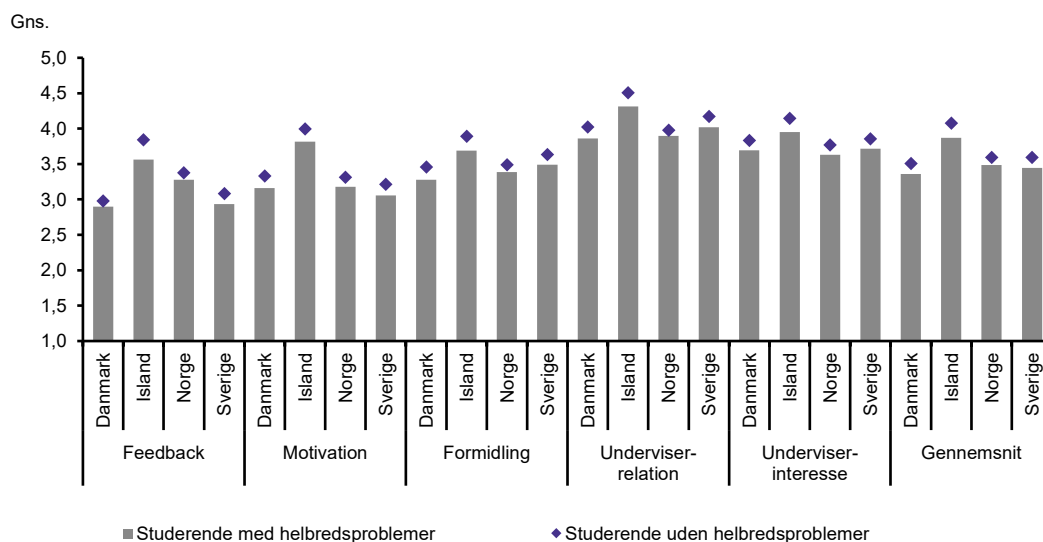
(UFM, 2019). I UFR svarer mændene hhv. 3,6 procentpoint højere på indikatoren konstruktiv feedback og 2,3 procentpoint højere på indikatoren underviserinteraktion i forhold til kvinderne (UFM, 2019).

6.3.2 Studerende med helbredsproblemer vurderer deres undervisere dårligere

Hvorvidt, den studerende er begrænset i studiet grundet en funktionsnedsættelse eller helbredsproblemer, har en betydning for deres samlede vurdering af underviserne. I alle de nordiske lande er det samlede gennemsnit for underviservurdering lavere blandt studerende, der er begrænset i studiet grundet et helbredsproblem. Den største forskel i vurdering af underviserne mellem studerende med og uden helbredsproblemer ses i Island, hvilket gælder for alle fem spørgsmål om underviservurdering.

Figur 6.3

De studerendes vurdering af fem spørgsmål om deres undervisere fordelt på om de har helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmålene, der måler studerendes vurdering af underviserne, fremgår af boks 6.1. Studerendes helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I Uddannelses- og Forskningspolitisk Redegørelse 2019 belyses om der er en sammenhæng mellem indikatorerne for læringsmiljø, herunder konstruktiv feedback, interesse og motivation og underviserinteraktion og studerendes trivsel (stress, ensomhed og følelsen af at være godt tilpas på uddannelsen). Studerende, der i højere grad trives, har et højere gennemsnit på læringsindikatorerne (UFM, 2019). I denne rapport er helbredsproblemer ikke kun defineret ved mentale helbredsproblemer, men også studerende med syns- og indlæringsvanskeligheder samt studerende med fysiske helbredsproblemer.

I forhold til hvorvidt studerende har syns- og indlæringsvanskeligheder, hænger dette også sammen med, hvordan de oplever deres undervisningsmiljø. En amerikansk undersøgelse blandt universitetsstuderende finder at studerende der har selvrapporteret indlæringsvanskeligheder generelt er mere utilfredse med deres oplevelse af at gå på universitetet. Studerende med indlæringsvanskeligheder havde dårligere akademisk erfaring, flere faglige udfordringer, manglede i højere grad akademiske færdigheder og havde mere administrativ kontakt til fakultetet uden for undervisningen sammenlignet med studerende uden indlæringsvanskeligheder (McGregor, et al., 2017).

6.3.3 I Danmark har studerende, der oplever en god feedback og er motiveret af deres underviser, en højere studieintensitet

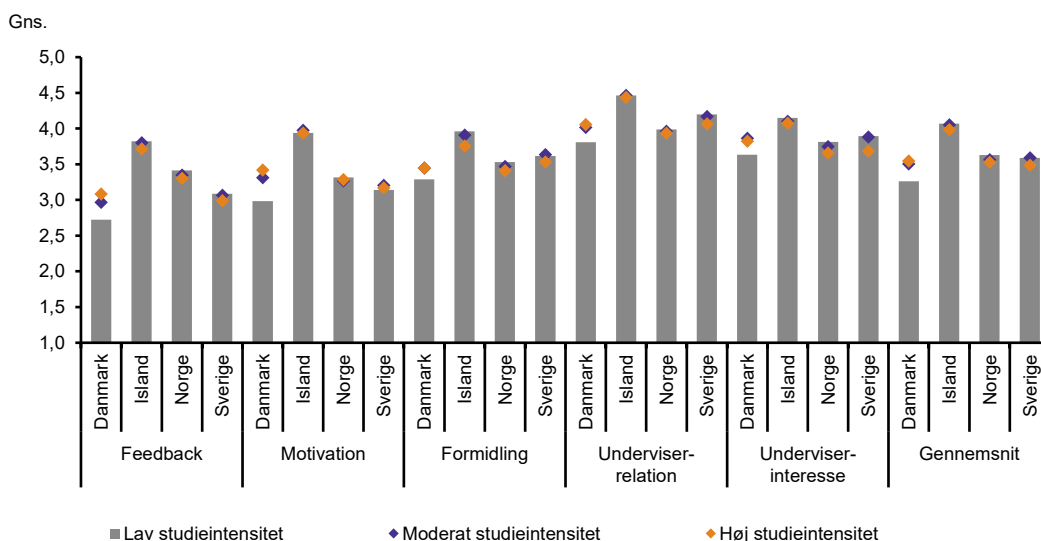
I Danmark er der en sammenhæng mellem to underviserparametre og studieintensitet, hvilket der ikke er i de andre nordiske lande. I Danmark er studerendes oplevelse af feedback og motivation bedre blandt studerende med en høj studieintensitet sammenlignet med studerende, der har en lav studieintensitet.

En anden sammenhæng med studieintensitet ses i Island i forhold til studerendes oplevelse af underviserens evne til at forklare ting. I Island opleves underviserens evne til at forklare ting ringere blandt studerende med en høj studieintensitet end studerende med en lav studieintensitet. I Danmark vurderer de studerende med henholdsvis høj og lav studieintensitet ikke undervisernes evne til at formidle markant forskelligt.

Der var ingen sammenhæng mellem de to faktorer underviserrelation og oplevelsen af interesse fra underviser i forhold til niveauet af studieintensitet i Danmark eller de andre nordiske lande. Dette vil sige, at der ikke er forskel på, hvordan studerende med en høj eller lav studieintensitet oplever interesse fra deres underviser eller relationen til deres underviser.

Figur 6.4

De studerendes vurdering af fem spørgsmål om deres undervisere fordelt på studieintensitet, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmålene, der måler studerendes vurdering af underviserne, fremgår af boks 6.1 Studerendes studieintensitet er beskrevet i boks 4.1

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut finder også, at brugbar feedback fra underviserne hænger sammen med studerendes studieintensitet. En bedre feedback fra underviser har herved en positiv effekt på studerende studieintensitet (EVA, 2018c). Undersøgelsen fra EVA finder også, at studerendes oplevelse af kontakt til underviser hænger positivt sammen med deres studieintensitet (EVA, 2018c). Generelt er der en sammenhæng mellem at studerende, der bruger længere tid på studiet, også opnår et større læringsudbytte (EVA, 2018c).

Et katalog med gode eksempler på videregående uddannelsers arbejde med studieintensitet fra Uddannelses og Forskningsministeriet finder også, at underviserens evne til at formulere klare mål, stille forventninger til studerende og give de studerende mulighed for at give hinanden feedback, kan være med til at øge studieintensiteten hos studerende (UFM, 2020).

7. Studerendes vurdering af egen indsats og faglige forventninger

Mange studerende på de danske videregående uddannelser stiller i dag rigtig høje krav til sig selv. Flere unge oplever at være udsat for et enormt pres, hvor de hele tiden skal præstere, være succesfulde eller være under konstant udvikling (Petersen, 2019). Flere studerende glemmer helt at tage de nødvendige pauser, der kan give dem et gavnligt pusterum fra studiet (IDA, 2019). Færre studerende oplever også, at der er høje forventninger til dem, som de har svært ved at leve op til. Et eksempel er ambitionen om at opnå topkarakter på studiet (IDA, 2019). De mange forventninger og for høje krav kan medføre stress, hvilket gør det vanskeligere for de studerende at gennemføre uddannelsen (EVA, 2019).

Dette afsnit vil derfor undersøge studerendes vurdering af deres egen indsats samt de forventninger, de oplever på deres uddannelse. Alle analyserne er foretaget på tværs af de nordiske lande.

7.1 Hovedresultater

Resultater om studerendes vurdering af egen indsats og forventninger til dem på uddannelsen

Vurderinger af egen indsats

- Studerendes vurdering af egen indsats i forhold til medstuderende er nogenlunde ens på tværs af de nordiske lande.
- Omkring 40-50 procent af de studerende i alle de nordiske lande vurderer, at deres indsats på uddannelsen er ligeså god som deres medstuderende.
- Sverige har den højeste andel studerende der oplever deres indsats på studiet er lidt eller meget bedre end deres medstuderende (45 pct.) mens andelen er omkring 38 procent i Danmark og Island og lavest i Norge (ca. 35 pct.)
- 16 procent af de studerende i Danmark vurderer deres indsats på uddannelsen lidt eller meget dårligere end deres medstuderende. Andelen er højere end i Island og Sverige, men lavere end i Norge.
- Der er ikke forskel på, hvordan kvinder og mænd vurderer deres indsats i forhold til medstuderende i nogle af de nordiske lande.
- Studerende, der er begrænset i studiet grundet helbredsproblemer, vurderer deres egen indsats på uddannelsen dårligere i Danmark, Island og Sverige.

Faglige forventninger

- Hver tredje studerende i Danmark oplever, at det er svært at gennemskue, hvad der forventes af dem. Tendensen er den samme i Sverige og Island, mens andelen er lavere i Norge.
- Der er ikke forskel på køn i Danmark, Island eller Sverige i forhold til de studerendes opfattelse af, hvad der forventes af dem.
- Studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, har i Danmark, Island og Sverige sværere ved at gennemskue, hvad der forventes af dem på uddannelsen.

Boks 7.1 Spørgsmål om de studerendes egen indsats og forventninger

I dette afsnit analyseres to spørgsmål fra Eurostudent VII.

Spørgsmål om studerendes egen indsats:

- Hvordan vil du vurdere din indsats indtil videre på din nuværende uddannelse sammenlignet med dine medstuderendes indsats?

De studerende har svaret på en skala fra 1-5 i forhold til vurderingen af deres samlede indsats sammenlignet med medstuderende, hvor af 1=Meget dårligere og 5=Meget bedre.

Spørgsmål om forventninger:

- I hvilket omfang er du enig i følgende udsagn om din uddannelse? Det er ofte svært at finde ud af, hvad der forventes af mig på min nuværende uddannelse.

De studerende har svaret på en skala fra 1-5 hvor enige de er i udsagnet, hvor af 1=Slet ikke enig og 5=Meget enig.

7.2 Hver tredje studerende har svært ved at gennemskue de faglige forventninger til dem

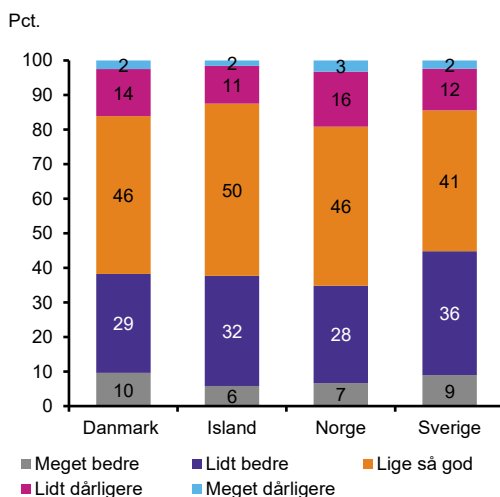
Studerende i Sverige vurderer generelt deres indsats på uddannelsen bedre end deres medstuderende, når der sammenlignes på tværs af de nordiske lande. I Norge derimod vurderer de studerendes deres indsats dårligere i forhold til medstuderende. Studerende i Danmark og Island er nogenlunde enige i vurderingen af deres egen indsats på uddannelsen i forhold til deres medstuderende.

Omkring 40-50 procent af de studerende i alle de nordiske lande vurderer, at deres indsats på uddannelsen er ligeså god som deres medstuderende. Omkring 16 procent af de studerende i Danmark vurderer deres indsats på uddannelsen som værende lidt eller meget dårligere end deres medstuderende. Andelen er lidt højere end i Island og Sverige og lidt lavere end i Norge. I den modsatte ende af skalaen vurderer ca. 40 procent af de studerende i Danmark, at deres indsats er lidt eller meget bedre end deres medstuderende, mens andelen er 45 procent i Sverige, 35 procent i Norge og 38 procent i Island.

I forhold til de faglige forventninger er fordelingen noget anderledes. Andelen, der er enige eller meget enig i, at det er svært at gennemskue, hvad der forventes af dem, er ens i de nordiske lande med undtagelse for Norge. Omkring hver tredje studerende i Danmark, Island og Sverige er enig eller meget enig i, at det ofte er svært at finde ud af, hvad der forventes af dem på uddannelsen. I Danmark er der dog en lidt højere andel studerende, der er meget enig i, at det svært af finde ud af, hvad der forventes af dem på uddannelsen.

Figur 7.1

Studerendes vurdering af egen indsats i forhold til medstuderende, procent, 2019

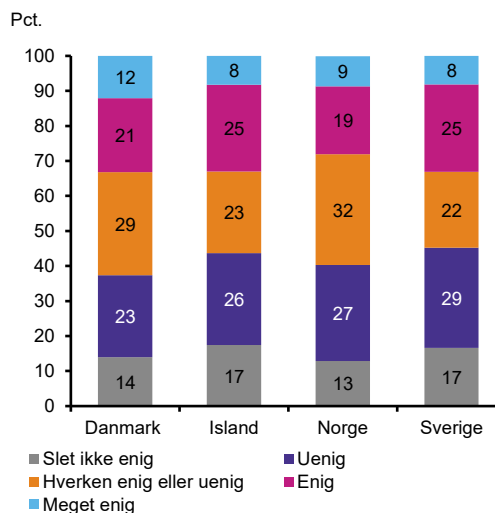

Anm: Spørgsmål: "Hvordan vil du vurdere din indsats indtil videre på din nuværende uddannelse sammenlignet med dine medstuderendes indsats?" (Indsats skal her forstås, bl.a. som karakter, opnået ECTS pr. semester, engagement på uddannelsen mm.). Spørgsmål fremgår yderligere af boks 7.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 7.2

Studerendes vurdering af, at de faglige forventninger til dem er svære at gennemskue, procent, 2019

Anm: Spørgsmål: "Det er ofte svært at finde ud af, hvad der forventes af mig på min nuværende uddannelse." Spørgsmål fremgår yderligere af boks 7.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Studerendes forventninger til sig selv og oplevelse af høje krav fra andre kan antages at hænge sammen med den præstationskultur, som mange unge er underlagt i dag. Mange unge oplever, at de hele tiden skal være på, samtidig med at de skal være succesfulde og præstere (Petersen, 2019). Det kan medføre psykiske mistrivsel og tvivl i forhold til, om man hører til. I en rapport fra studenterrådgivningen ses, at andelen med psykiske mistrivsel på de danske videregående uddannelser er steget over de sidste par år (Studenterrådgivningen, 2020).

En studenterundersøgelse af IDA's medlemmer finder f.eks., at 74 procent af de studerende angiver, at det er svært at holde fri fra studiet med god samvittighed (IDA, 2019), mens omkring 44 procent af de studerende har vanskeligt ved at være tilfredse med andet end topkarakterer (10- og 12-taller). 40 procent angiver, at de føler sig stresset eller presset grundet et generelt stort pres på studiet².

² Besvarelsene, der indgår i IDA's undersøgelse, er kun fra studerende inden for naturvidenskab, teknologi og ingeniørfaget og kan ikke sammenlignes fuldstændig med tallene i dette kapitel.

7.3 Vurdering af egen indsats og faglige forventninger fordelt på studerendes baggrundskarakteristika

De studerendes vurdering af egen indsats og oplevelse af forventninger til dem er undersøgt i forhold til deres køn, alder og begrænsninger på studiet grundet langvarige helbredsproblemer.

Der er ikke nogen sammenhæng mellem studerendes vurdering af deres egen indsats på uddannelsen og de studerendes køn eller alder i nogle af de nordiske lande.

I forhold til de studerendes oplevelse af, hvad der forventes af dem, er der heller ikke nogen forskel på tværs af køn eller deres alder i de nordiske lande med undtagelse af Norge. I Norge er der en svag positiv tendens mellem alder og de studerendes faglige forventninger.

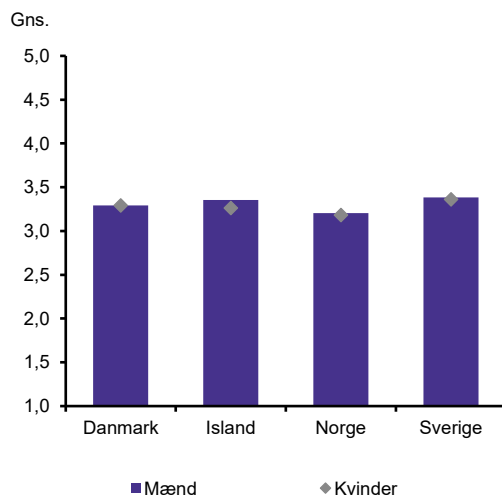
De studerendes indsats på uddannelsen og deres forventninger hænger dog sammen med, hvorvidt de studerende er begrænset i deres studie grundet et langvarigt helbredsproblem. Resultaterne er uddybet i de følgende afsnit.

7.3.1 Ingen forskel på mænd og kvinders vurdering af egen indsats og faglige forventninger på studiet

Der er ikke nogen forskel på køn hverken i forhold til de studerendes vurdering af faglige forventninger eller deres vurdering af egen indsats i nogle af de nordiske lande.

Figur 7.3

Studerendes vurdering af egen indsats i forhold til medstuderende fordelt på køn, gennemsnit, 2019

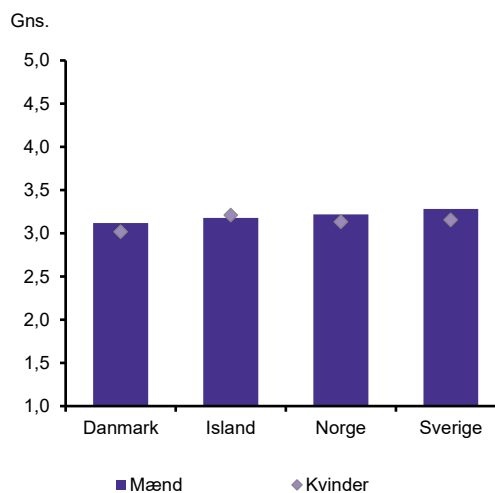

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Hvordan vil du vurdere din indsats indtil videre på din nuværende uddannelse sammenlignet med dine medstuderendes indsats?".

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 7.4

Studerendes vurdering af, at de faglige forventninger til dem er svære at gennemskue fordelt på køn, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Det er ofte svært at finde ud af, hvad der forventes af mig på min nuværende uddannelse."

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

I studenterundersøgelsen blandt IDA's medlemmer angiver kvinderne, at de i højere grad har sværere ved at holde fri fra studiet med god samvittighed (IDA, 2019). 48 procent af kvinderne og 35 procent af mændene har i høj grad svært ved at holde fri med god samvittighed. Der er dog ikke forskel på mænd og kvinder i forhold til andelen, der har det vanskeligt ved at stille sig tilfreds med andet end topkarakterer på studiet (10- og 12-taller) (IDA, 2019).

7.3.2 Studerende med helbredsproblemer, vurderer deres indsats på studiet dårligere

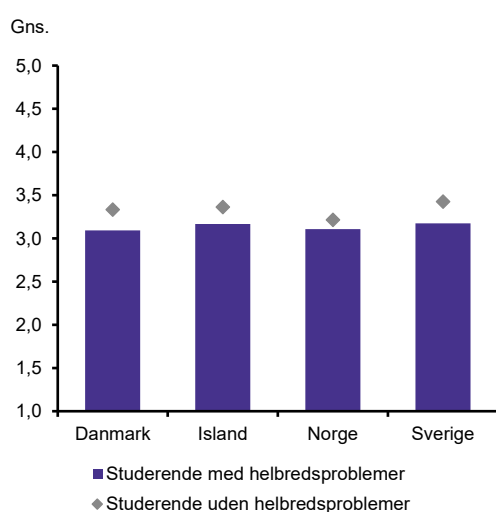
Der er derimod en forskel i de studerendes vurdering af faglige forventninger og egen indsats, når der skelnes mellem, om de er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer. Et lavere gennemsnit indikerer, at de studerende vurderer deres indsats dårligere i forhold til medstuderende, og de studerende har vanskeligere ved at gennemskue de faglige forventninger til dem.

I alle de nordiske lande er gennemsnittet for faglige forventninger og egen indsats lavere blandt studerende, der har angivet at være begrænset i studiet grundet et langvarigt helbredsproblem. De største forskelle i svarene på de to spørgsmål mellem studerende med og uden helbredsproblemer ses i Danmark, Island og Sverige.

Studerende, der angiver at være begrænset af et eller flere helbredsproblemer, vurderer således deres faglige forventninger og egen indsats signifikant dårligere end studerende, der ikke er begrænset.

Figur 7.5

Studerendes vurdering af egen indsats i forhold til medstuderende fordelt på helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

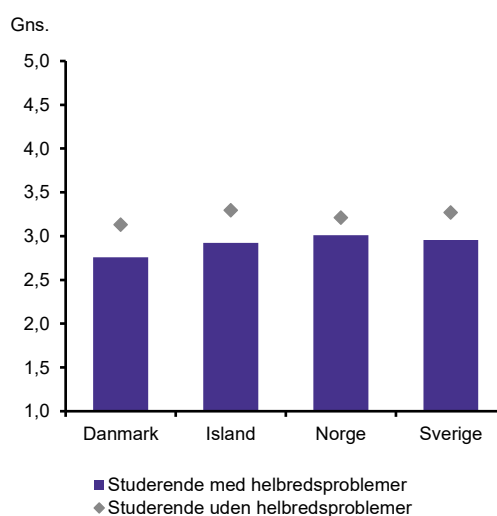

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Hvordan vil du vurdere din indsats indtil videre på din nuværende uddannelse sammenlignet med dine medstuderendes indsats?". Studerende med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 7.6

Studerendes vurdering af, at de faglige forventninger til dem er svære at gennemskue fordelt på helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Det er ofte svært at finde ud af, hvad der forventes af mig på min nuværende uddannelse". Studerende med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

En rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut undersøger forhold, der kan være relateret til studerendes følelse af stress. Blandt de studerende, der føler sig meget stresset, oplever 69 procent, at studiet er fagligt krævende/svært (EVA, 2019). 39 procent af de studerende angiver, at det er uklart for dem, hvilke krav de skal leve op til på studiet, mens 21 procent oplever, at underviserne er med til at skabe en atmosfære af høje forventninger (EVA, 2019).

8. Tilhørsforhold og frafald

Der kan være mange årsager til, at studerende vælger at afbryde deres uddannelsesforløb. Nogle studerende er utilfredse med uddannelsens faglige niveau, mens andre oplever, at de job som uddannelsen fører til ikke er noget for dem (UFM, 2018a). Andre studerende oplever at føle sig ensomme på studiet, eller at det sociale miljø er for dårligt. Kontakten med underviser eller optag på en anden uddannelse er også nogle af de grunde, studerende angiver i forbindelse med deres valg om at forlade deres uddannelse (UFM, 2018a).

Traditionelle baggrundskarakteristika som køn, alder og socioøkonomisk baggrund udgør en del af forklaringen på frafald, men en række andre forhold, som i mere eller mindre grad også kan være afledt af disse baggrundskarakteristika, spiller også ind som bl.a. betydningen af at have en følelse af at høre til på sin uddannelse (UFM, 2018a).

I dette kapitel vil fokus være på de studerendes tilhørsforhold til en videregående uddannelse og deres overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse. Kapitlet undersøger også sammenhængen mellem at høre til på en videregående uddannelse og overvejelser om at droppe ud. Analyserne er foretaget for alle de nordiske lande.

8.1 Hovedresultater

Resultater om studerendes tilhørsforhold og overvejelser om frafald i de nordiske lande

Overordnede tendenser

- Studerende i Danmark oplever, at de i højere grad hører til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande.
- Studerende i Danmark overvejer i mindre grad at droppe ud af deres uddannelse sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande.

Følelsen af at høre til på en videregående uddannelse

- I alle de nordiske lande oplever studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, i mindre grad at høre til på en videregående uddannelse.
- Studerende med økonomiske problemer oplever i alle de nordiske lande i mindre grad, at de hører til på en videregående uddannelse.

Frafald

- Studerende fra alle de nordiske lande, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, overvejer i højere grad at droppe ud af deres uddannelse.
- Studerende med økonomiske problemer overvejer i højere grad at droppe ud af deres uddannelse. Tendensen er tilstede i alle de nordiske lande.

Sammenhæng mellem tilhørsforhold og frafald

- For alle de nordiske lande er der en stærk sammenhæng mellem studerendes følelse af ikke at høre til på en videregående uddannelse og overvejelser om at forlade uddannelsen.

Boks 8.1 Spørgsmål om de studerendes tilhørsforhold og frafald

I dette afsnit analyseres følgende to spørgsmål i Eurostudent VII.

I hvilket omfang er du enig i følgende udsagn om din uddannelse?

- Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse.
- Jeg overvejer kraftigt helt at droppe ud af min videregående uddannelse.

De studerende har svaret på en skala fra 1-5 hvor enige de er i udsagnet, hvor af 1=Meget enig og 5=Slet ikke enig.

Et højere gennemsnit er herved et udtryk for et bedre resultat³. Eks. Studerende, der har svaret "slet ikke enig" til udsagnet "jeg overvejer kraftigt helt at droppe ud af min videregående uddannelse", vil have et højere gennemsnit end studerende, der har svaret "meget enig" til udsagnet.

Først præsenteres de overordnede tendenser i studerendes følelse af at høre til på en videregående uddannelse, og i hvilket omfang de overvejer at droppe ud af uddannelsen. Herefter undersøges de to tematikker i forhold til studerendes baggrundskarakteristik og økonomiske forhold. Sidst præsenteres sammenhængen mellem studerendes tilhørsforhold og deres overvejelser om at forlade deres videregående uddannelse.

8.2 Studerende i Danmark oplever i højere grad at de hører til på en videregående uddannelse og færre overvejer at droppe ud

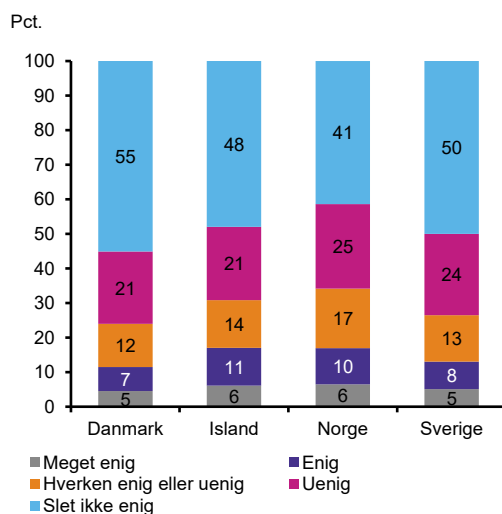
Studerende i Danmark oplever i højere grad, at de hører til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande. Således er færrest af de studerende fra Danmark enige eller meget enige i udsagnet om *ikke* at høre til på en videregående uddannelse (12 procent). Andelen af studerende der angiver at de ikke hører til er til sammenligning 17 procent i Island, 16 procent i Norge og 13 procent i Sverige.

Studerende i Danmark overvejer også i mindre grad at droppe ud af deres uddannelse sammenlignet med studerende fra de andre nordiske lande. Andelen, der er meget enig eller enig i overvejelser om at droppe ud af uddannelsen, er lavest i Danmark. Tre procent af de studerende i Danmark, fem procent i Sverige og seks procent i Norge og Island overvejer helt at droppe ud af deres nuværende uddannelse.

³ Skalaen vender oprindeligt modsat således af 1=Slet ikke og 5=Meget enig, da dette passer i forhold til de andre spørgsmål de studerende er stillet i samme batteri i spørgeskemaet. Alle lande er derfor blevet bedt om at vende dette spørgsmål om.

Figur 8.1

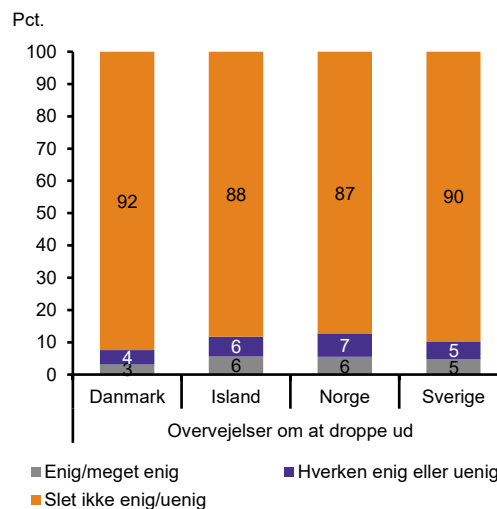
De studerendes følelse af ikke at høre til på en videregående uddannelse, procent, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse". Spørgsmål fremgår yderligere af boks 8.1.
 Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 8.2

De studerendes overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse, procent, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg overvejer kraftigt helt af droppe ud af min videregående uddannelse". Spørgsmål fremgår yderligere af boks 8.1.
 Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Der er flere årsager til, at studerende vælger at droppe ud af deres uddannelse. En rapport fra Uddannelses- og Forskningsministeriet undersøger 27 mulige årsager, der har betydning for studerendes valg om at forlade deres uddannelse (UFM, 2018a).

De tre største frafaldsårsager, de studerende angiver i rapporten er: det faglige niveau på uddannelsen, at uddannelsen ikke fører til de job, de studerende ønsker og at der er for lidt fokus på det praktiske i forholdt til det teoretiske. Følelsen af at være ensom eller ikke føle sig velkommen på uddannelsen angives dog også af over 25 procent af de studerende, der falder fra deres uddannelse. Yderligere konkluderer rapporten, at følelsen af ikke at høre til på studiet i løbet af studietiden var meget højere for studerende, der forlod deres uddannelse, i forhold til studerende der blev på uddannelsen (UFM, 2018a).

8.3 Tilhørsforhold i forhold til studerendes baggrunds- og studiekarakteristika

Der er forskellige faktorer, der karakteriserer studerende, der i mindre eller højere grad oplever at høre til på en videregående uddannelse. De undersøgte faktorer er: Studerendes køn, alder, begrænsning af helbredsproblem og hvorvidt de studerende har økonomiske problemer eller ej.

Der er ikke forskel på tværs af køn og alder i de studerendes følelse af at høre til på en videregående uddannelse i nogen af de nordiske lande med undtagelse for Norge. I Norge er der en lille tendens til, at jo ældre de studerende er, jo mere føler de at de hører til på en videregående uddannelse.

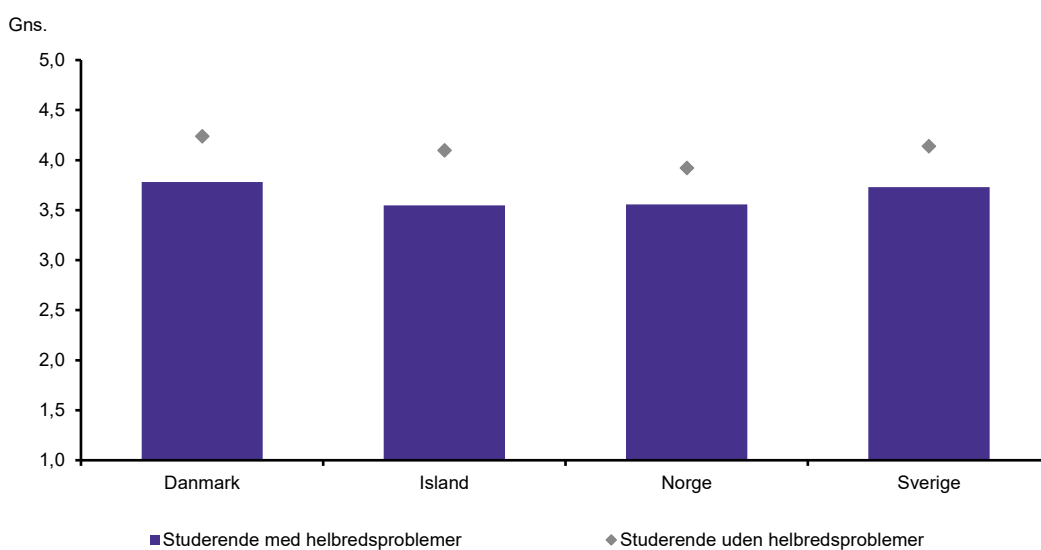
De faktorer, hvor der er forskelle i forhold til tilhørsforhold på uddannelsen, er blandt andet begrænsninger på studiet grundet helbredsproblemer og økonomiske problemer. Sammenhænge er uddybet i de følgende afsnit.

8.3.1 Studerende med helbredsproblemer føler i mindre grad de hører til på en videregående uddannelse

I alle de nordiske lande oplever studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer, i mindre grad at høre til på en videregående uddannelse sammenlignet med studerende uden helbredsproblemer. Sammenhængen er stærkest i Island og svagest i Norge, men tilstede i alle de nordiske lande.

Figur 8.3

De studerendes oplevelse af at høre til på en videregående uddannelse fordelt på helbredsproblemer, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse". Studerende med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

En undersøgelse af Eurostudent undersøger ligeledes sammenhængen mellem helbredsproblemer og følelsen af at høre til på en videregående uddannelse. Eurostudent VII konkluderer i overensstemmelse med resultaterne i figur 8.3, at studerende med helbredsproblemer ofte oplever flere udfordringer og kan have sværere ved at føle, at de hører til

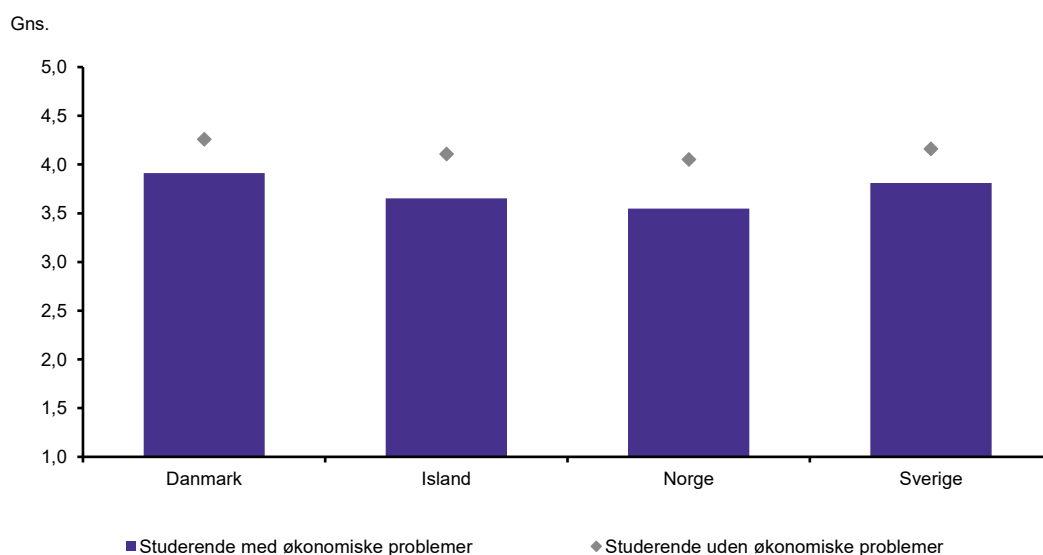
på en videregående uddannelse (Eurostudent, 2019). Følelsen af ikke at høre til er 11 procentpoint højere blandt studerende, der er begrænset af deres helbredsproblem, sammenlignet med studerende der ikke er begrænset af deres helbredsproblem. Forskellen varierer dog på tværs af de enkelte lande.

8.3.2 Studerende, der har økonomiske problemer, oplever i mindre grad at høre til på en videregående uddannelse

I alle de nordiske lande er der en sammenhæng mellem studerendes økonomiske situation og deres oplevelse af at høre til på en videregående uddannelse. Studerende, der angiver at have økonomiske problemer, oplever i mindre grad, at de hører til på en videregående uddannelse. Forskellen er størst i Norge og mindst i Danmark.

Figur 8.4

De studerendes oplevelse af at høre til på en videregående uddannelse fordelt på studerendes økonomiske situation, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse". De studerendes økonomiske situation er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Generelt oplever studerende med økonomiske problemer oftere at være udfordret i forhold til flere uddannelsesparametre, hvilket kan påvirke deres studieforløb. Ligeledes er der en social slagside i forhold til følelsen af ikke at høre til på en uddannelse. En rapport fra Eurostudent finder at studerende med forældre, der ikke har en videregående uddannelse, i højere grad føler at de *ikke* hører til på en videregående uddannelse (Eurostudent 2018).

8.4 Frafald i forhold til studerendes baggrunds- og studiekarakteristika

I forhold til frafald er der flere faktorer, der kan øge studerendes frafaldsrisiko. Nogle af de mere undersøgte frafaldsårsager er studerendes oplevelse af deres faglige og sociale studiemiljø (UFM, 2018a). Der er en tendens til, at nogle grupper af studerende har en højere risiko for at forlade deres uddannelse. Sammenhængen mellem frafald er undersøgt i forhold til de studerendes køn, alder, begrænsninger i studiet grundet helbredsproblem og økonomiske situation.

I forhold til overvejelser om at droppe ud af uddannelsen er der ingen forskel på køn i Danmark og Island. I Norge og Sverige angiver mændene i højere grad at overveje at droppe ud. Forskellen er dog lille i både Norge og Sverige. Der er ingen sammenhæng i nogle af de nordiske lande i forhold de studerendes alder og deres overvejelser om at droppe ud af en videregående uddannelse.

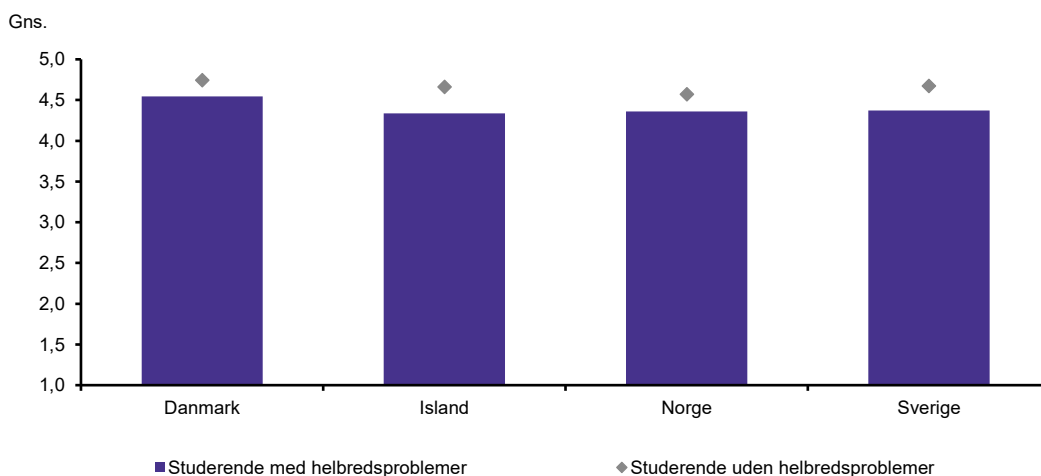
De karakteristika, der hænger sammen med de studerendes overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse, er præsenteret i de følgende afsnit.

8.4.1 Studerende med et helbredsproblem, overvejer i højere grad at droppe ud

I alle de nordiske lande har studerende, der er begrænset i deres studie grundet helbredsproblemer eller en funktionsnedsættelse, i højere grad overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse. Den stærkeste sammenhæng mellem helbredsproblemer og frafald er i Sverige og Island, mens den svageste sammenhæng er i Norge.

Figur 8.5

De studerendes overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse fordelt på helbredsproblemer og de nordiske lande, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg overvejer kraftigt helt at droppe ud af min videregående uddannelse." Studerende med helbredsproblemer er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

En sammenhæng mellem studerende med helbredsproblemer og en øget risiko for at forlade uddannelsen er fundet i flere undersøgelser. I en rapport af EVA konkluderes det, at studerende med dårligt helbred forud for studiestarten, har markant større risiko for at forlade deres uddannelse inden for det første studieår sammenlignet med studerende, der angiver at have et godt helbred (EVA, 2019). Cirka dobbelt så mange studerende med dårligt helbred (30 pct.) falder fra inden for det første studieår i forhold til studerende med godt helbred (15 pct.). En anden undersøgelse viser, at studerende der har eller lige har været igennem et sygdomsforløb har betydeligt forhøjet risiko for frafald i løbet af hele uddannelsen med undtagelse for det afsluttende semester (UFM, 2018b).

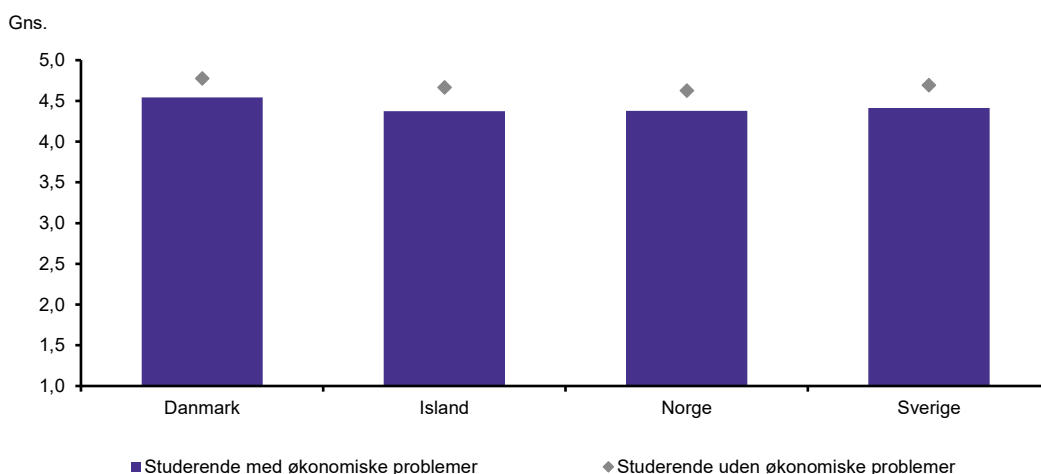
Studerende, der angiver at have et dårligt helbred, oplever oftere flere barrierer på deres studie. Studerende med dårligt helbred har en mere udfordret boligsituation, er mindre motiveret, oplever en svagere social integration og har dårligere oplevelser til eksamen. Alt sammen nogle faktorer, der kan medvirke til en øget risiko for frafald (EVA, 2019).

8.4.2 Studerende med økonomiske problemer overvejer i højere grad at droppe ud af deres uddannelse

Studerende, der har økonomiske problemer, overvejer i højere grad at droppe ud af deres uddannelse sammenlignet med studerende, der ikke angiver at have økonomiske problemer. Sammenhængen er tilstede i alle de nordiske lande, hvor af den stærkeste sammenhæng er i Danmark og Sverige, mens den svageste sammenhæng er i Norge.

Figur 8.6

De studerendes overvejelser om at droppe ud af deres uddannelse fordelt på deres økonomiske situation, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg overvejer kraftigt helt at droppe ud af min videregående uddannelse". De studerendes økonomiske situation er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

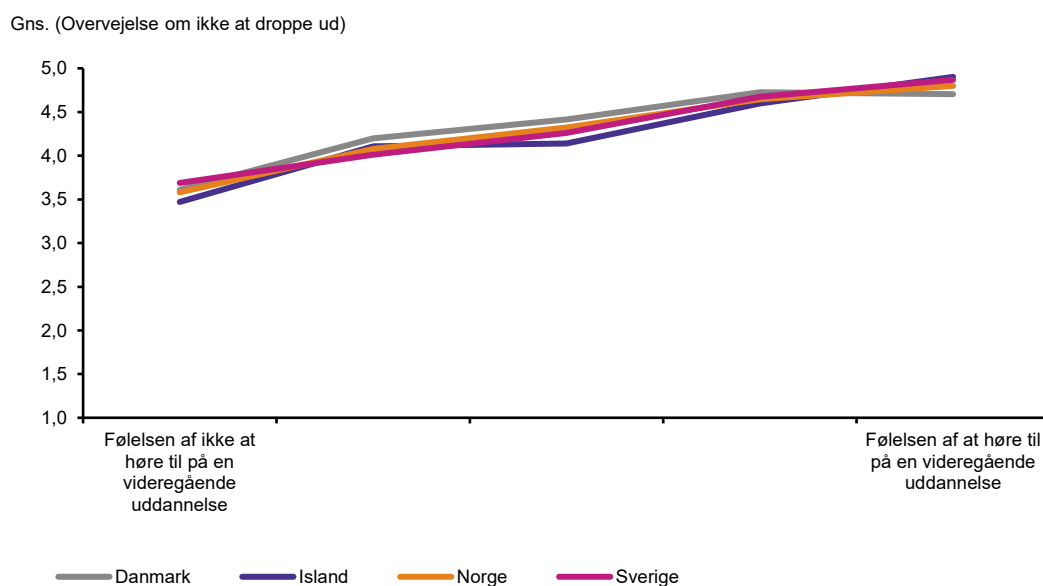
Uddannelses- og Forskningsministeriet har også undersøgt sammenhængen mellem økonomisk råderum og risiko for frafald. Rapporten finder blandt studerende, der har forladt deres uddannelse, at et for lavt beløb til faste udgifter og fornøjelser var en medvirkende årsag til, at ca. hvert femte studerende forlod deres uddannelse (UFM, 2018a). En artikel, der ligeledes undersøger årsagerne til frafald på de videregående uddannelser, konkluderer også, at økonomiske vanskeligheder er en af årsagerne, til at studerende forlader deres uddannelse (Troelsen, 2011).

8.5 Følelsen af ikke at høre til på en videregående uddannelse og overvejelser om at droppe ud

For studerende i alle de nordiske lande gælder det, at jo mere de studerende føler, de hører til på en videregående uddannelse, jo mindre grad overvejer de at droppe ud af deres uddannelse. For alle de nordiske lande er der en stærk sammenhæng mellem de studerendes vurdering af tilhørsforhold til en videregående uddannelse og deres overvejelser om at forlade uddannelsen.

Figur 8.7

Sammenhæng mellem de studerendes tilhørsforhold til en videregående uddannelse og deres overvejelser om at droppe ud, gennemsnit, 2019

Anm.: Alle spørgsmål vender, så en højere værdi tolkes som et bedre resultat. Spørgsmål: "Jeg har ofte en følelse af, at jeg ikke hører til på en videregående uddannelse" og "Jeg overvejer kraftigt helt at droppe ud af min videregående uddannelse." Spørgsmålene er beskrevet yderligere i boks 8.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

9. Psykiske problemer

Psykiske problemer er et stigende problem blandt unge på de videregående uddannelser. At flere unge har psykiske problemer er problematisk, da de unges mentale sundhed har betydning for, hvordan de unge klarer sig fagligt, og om de gennemfører deres uddannelse. Flere undersøgelser viser, at der er en stærk sammenhæng mellem studerendes trivsel og deres læring samt faglige udbytte (Yu, Shek, & Zhu, 2018; Duffy, Keown-Stoneman, & Goodday, 2020; Vaez & Laflamme, 2008). Studier finder også, at en øget forekomst af stress kan påvirke studerendes risiko for at afbryde deres uddannelsesforløb (EVA, 2019).

I dette kapitel ses der nærmere på forekomsten af psykiske problemer blandt studerende på de videregående uddannelser. En sammenligning af psykiske problemer på tværs af de nordiske lande kan vise om de samme forhold gør sig gældende i de nordiske nabolande som i Danmark. Resultaterne kan indikere, hvor der skal sættes ind i forhold til at forebygge mistrivsel og psykiske problemer blandt studerende på de videregående uddannelser.

Resultater om studerende med psykiske problemer

- Hvert tiende studerende fra Danmark angiver at have psykiske problemer af mere end seks måneders varighed. I Island er det næsten hver femte studerende.
- Andelen med psykiske problemer er størst blandt kvinder i alle de nordiske lande.
- I Danmark er der en tendens til, at jo ældre de studerende er, jo større en andel angiver psykiske problemer. Denne tendens ses ikke i de andre nordiske lande.
- Studerende med økonomiske problemer har også i højere grad psykiske problemer, hvilket ses i alle de nordiske lande. I Danmark angiver 16 procent af de studerende med økonomiske problemer at have psykiske problemer. Blandt studerende uden økonomiske problemer er andelen med psykiske problemer 8 procent.
- Blandt studerende med psykiske problemer angiver 12 procent af de studerende fra Danmark at være meget begrænset i deres daglige aktiviteter, mens 20 procent er meget begrænset i deres studieaktiviteter. Andelen, der er meget begrænset i deres studieaktiviteter, er højere i Island og Norge, men lavere i Sverige sammenlignet med Danmark.

Boks 9.1 Spørgsmål om psykiske problemer og begrænsninger

I dette afsnit analyseres tre spørgsmål i Eurostudent VII.

Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.? (Med "langvarigt helbredsproblem" tænker vi på et helbredsproblem, som har varet eller sandsynligvis kommer til at vare mindst 6 måneder.)

- Ja, psykiske problemer

De studerende har enten sat kryds ved psykiske problemer, kryds ved en af de andre helbredsproblemer eller sat kryds ved nej.

Studerende, der har sat kryds ved psykiske problemer, er yderligere spurgt ind til:

- I hvilken grad er du begrænset af dit helbredsproblem/funktionsnedsættelse i forbindelse med almindelige aktiviteter?
- I hvilken grad er du begrænset af dit helbredsproblem/funktionsnedsættelse i forbindelse med dine studier?

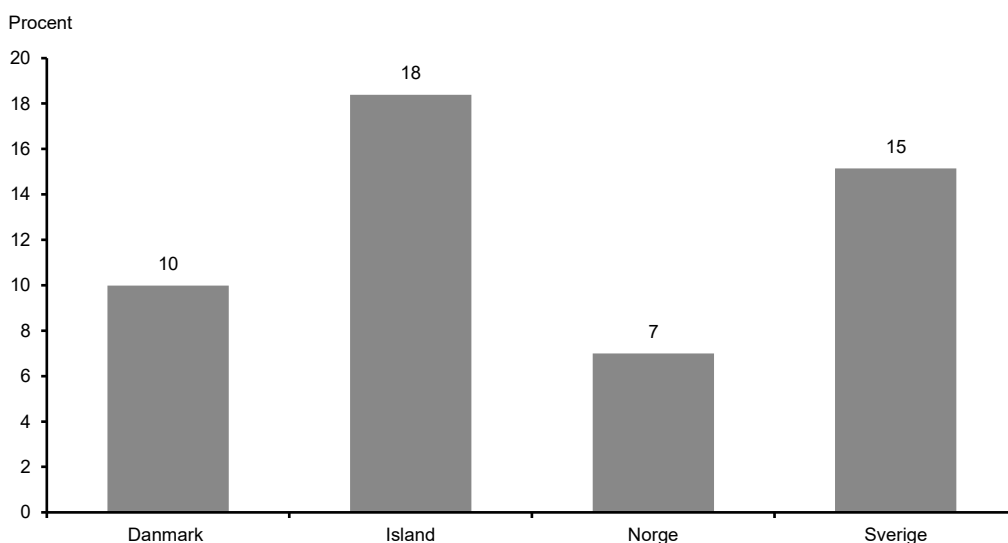
De studerende har haft svarmulighederne: "Slet ikke begrænset", "begrænset i nogen grad" og "begrænset i meget høj grad".

9.1 Forekomst af psykiske problemer i de nordiske lande

I Danmark er andelen af studerende med psykiske problemer højere sammenlignet med i Norge, mens andelen er lavere sammenlignet med Island og Sverige. 10 procent af de studerende i Danmark angiver, at de har psykiske problemer. I Norge er det 7 procent, mens andelen er 15 procent i Sverige og 18 procent i Island.

Figur 9.1

Studerende med psykiske problemer fordelt på de nordiske lande, procent, 2019

Anm.: Figuren viser andelen af studerende der har svaret: "Ja, psykiske problemer" til spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.?" Spørgsmålet er beskrevet yderligere i boks 9.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Andelen af studerende med psykiske problemer er steget fra 2016⁴ til 2019 i alle nordiske lande, med undtagelse af Norge. Andelen med psykiske problemer var i 2016 på seks procent i Danmark. Herved er der sket en stigning over perioden på omkring fire procentpoint i Danmark i forhold til andelen af studerende, der angiver at have psykiske problemer. Der er ligeledes sket en stigning i de andre nordiske lande i andelen med psykiske problemer, undtagen i Norge, hvor niveauet er uændret siden 2016.

Det er ikke kun blandt de studerende, der er sket en stigning i andelen med psykiske problemer. Ifølge Den Nationale sundhedsprofil fra 2017 ses der en stigning fra 10 procent i 2010 til 13,2 procent i 2017 i andelen af danskere med dårligt mentalt helbred (Sundhedsstyrelsen, 2018, s. 5). Yderligere ses der en højere andel, der rapporterer dårligt mentalt helbred, blandt gruppen, der er under uddannelse, i forhold dem der har færdiggjort en uddannelse.

I Island ses den højeste forekomst af psykiske problemer blandt de nordiske lande. En stor Islandske rapport konkluderer ligeledes på baggrund af flere studier, at andelen af unge med psykiske problemer er højere i Island, sammenlignet med Danmark, Norge og Sverige (Arnardóttir, 2017). Et studie finder, at der særligt er sket en stigning fra 2012-2016 i andelen af unge med symptomer på depression og angst, når der ses over en 10-årig periode fra 2006-2016.

⁴ Tallene der refereres til i 2016 er fra Eurostudent VI, hvorfor spørgsmålene er formuleret på samme måde og derved er sammenlignelige over tid.

9.2 Psykiske problemer og studerendes baggrunds- og studiekarakteristika

Nogle grupper af studerende oplever i højere grad psykiske problemer. Der er derfor undersøgt nærmere, i hvilket omfang de studerendes køn, alder og økonomiske situation hænger sammen med forekomsten af psykiske problemer. Blandt studerende med psykiske problemer er der også undersøgt, i hvilket omfang de studerende er begrænset i deres hverdag eller studieaktiviteter.

Alle de undersøgte sammenhænge er præsenteret i de følgende afsnit.

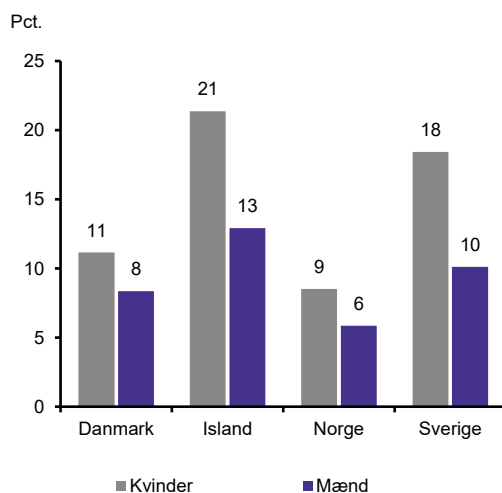
9.2.1 Ældre studerende og kvinder oplever i højere grad psykiske problemer på studiet

Opdeles der på køn, er andelen med psykiske problemer størst blandt kvinder i alle de nordiske lande. I Danmark og Norge er forskellen mindst, mens den største forskel i andelen med psykiske problemer på tværs af køn ses i Island og Sverige.

Ses der på aldersfordelingen i forhold til andelen med psykiske problemer, er der i Danmark en tendens til at jo ældre de studerende er, jo større en andel angiver at have psykiske problemer. Denne tendens er ikke tilstede i de andre nordiske lande. I Island, Norge og Sverige er andelen med psykiske problemer højest blandt de 25-30-årige, mens andelen i Danmark er højest blandt studerende der er 30 år eller ældre.

Figur 9.2

Studerende med psykiske problemer fordelt på køn, procent, 2019

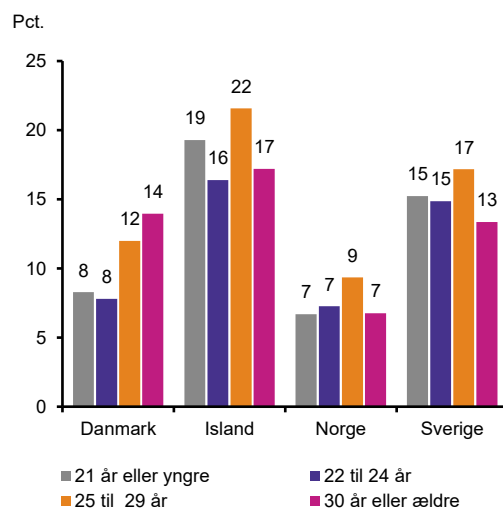

Anm.: Figuren viser andelen af studerende der har svaret: "Ja, psykiske problemer" til spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.?"

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 9.3

Studerende med psykiske problemer fordelt på alder, procent, 2019

Anm.: Figuren viser andelen af studerende der har svaret: "Ja, psykiske problemer" til spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.?"

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Der er en stærk tendens til, at kvindelige studerende oftere rapporterer psykiske problemer, depression og stress sammenlignet med deres mandlige studerende (Van Droogenbroeck, Spruyt, & Keppens, 2018; Atkinson, 2020; Vaez & Laflamme, 2008; EVA, 2019). I den danske undersøgelse Sundhedsprofilen opdeles andelen med dårligt mentalt helbred også på køn. For de 16-24-årige angiver cirka 24 procent af kvinderne og 13 procent af mændene at have et dårligt mentalt helbred. Næsten dobbelt så mange kvinder end mænd angiver altså at have et dårligt mentalt helbred (Sundhedsstyrelsen, 2018).

Ifølge Sundhedsprofilen, ses den højeste andel med psykiske problemer blandt unge i alderen 16-24 år. Et svensk studie finder også, at andelen der angiver at føle sig ængstelige, bekymret eller udrændt er højere blandt studerende (66 pct.) end i resten af den svenske populationen (47 pct.) (CSN, 2020). Et andet studie finder også, at særligt unge rapporterer dårligere mental sundhed i forhold til de ældre aldersgrupper (Molarius, et al., 2009).

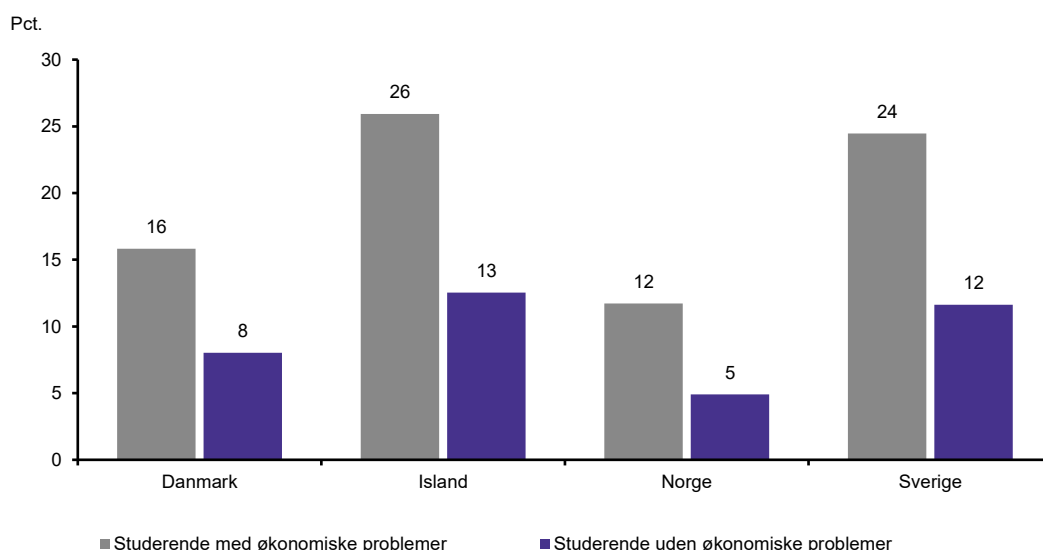
9.2.2 Studerende med økonomiske problemer har i højere grad psykiske problemer i alle de nordiske lande

I Danmark og de andre nordiske lande er der en tendens til at studerende med økonomiske problemer også i højere grad oplever at have psykiske problemer. I Danmark angiver 16 procent af de studerende med økonomiske problemer at have psykiske problemer. Til

sammenligning angiver 8 procent af de studerende uden økonomiske problemer at have psykiske problemer. I Danmark, Island og Sverige er andelen med psykiske problemer omkring dobbelt så stor blandt studerende, der har økonomiske problemer i forhold til studerende der ikke har.

Figur 9.4

Studerende med psykiske problemer fordelt på deres økonomiske situation og de nordiske lande, procent, 2019

Anm.: Figuren viser andelen af studerende der har svaret: "Ja, psykiske problemer" til spørgsmålet: "Har du et handicap, en funktionsnedsættelse, et langvarigt helbredsproblem eller indlæringsvanskeligheder el. lign.?". Studerendes økonomiske situation er beskrevet i boks 4.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Der er en del evidens for, at unge med økonomiske problemer også i højere grad oplever psykiske problemer (Atkinson, 2020; Allen, Balfour, Bell, & Marmot, 2014; Eisenberg, Gollust, Golberstein, & Hefner, 2007; Weinberg, Stevens, Duinhof, & Finkenauer, 2019). Økonomiske udfordringer kan både være en risikofaktor og føre til depressions- og angstsymptomer (Eisenberg, Gollust, Golberstein, & Hefner, 2007). Omvendt kan psykiske problemer påvirke evnen til eksempelvis at udføre et arbejde og derved øge risikoen for at den studerende oplever økonomiske problemer (CSN, 2020).

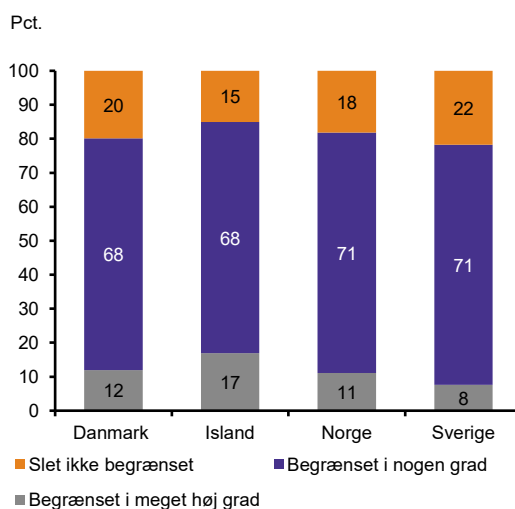
9.3 Begrænsning i aktiviteter grundet psykiske problemer

I Danmark angiver 12 procent af de studerende med psykiske problemer at være meget begrænset i deres almindelige aktiviteter, mens 20 procent angiver at være meget begrænset i deres studieaktiviteter. De studerendes psykiske problemer begrænser dem således mere i deres studier end i deres almindelige aktiviteter, hvilket er en gennemgående tendens i alle de nordiske lande.

Andelen, der føler sig meget begrænset i deres almindelige aktiviteter og studieaktiviteter grundet psykiske problemer, er højest i Island og lavest i Sverige.

Figur 9.5

Graden af begrænsninger i almindelige aktiviteter for studerende med psykiske problemer fordelt på de nordiske lande, procent, 2019

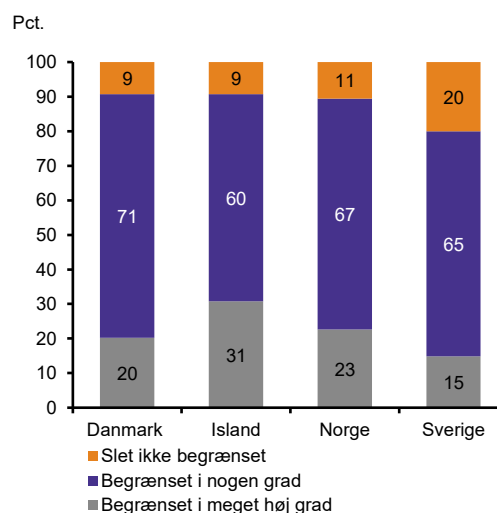

Anm.: Data omfatter studerende der har angivet at have psykiske problemer. Spørgsmål: "I hvilken grad er du begrænset af dit helbredsproblem/funktionsnedsættelse i forbindelse med almindelige aktiviteter?" Spørgsmålet er beskrevet yderligere i boks 9.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Figur 9.6

Graden af begrænsninger i studieaktiviteter for studerende med psykiske problemer fordelt på de nordiske lande, procent, 2019

Anm.: Data omfatter studerende der har angivet at have psykiske problemer. Spørgsmål: "I hvilken grad er du begrænset af dit helbredsproblem/funktionsnedsættelse i forbindelse med dine studier?" Spørgsmålet er beskrevet yderligere i boks 9.1.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsstyrelsen på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen Eurostudent VII, 2019. Data fra de øvrige lande er leveret af Maskina, Swedish Council for Higher Education og Statistics Norway.

Psykiske problemer af længere tids varsel kan medføre betydelige konsekvenser for både den studerende, pårørende og samfundet. I forhold til de individuelle aspekter kan psykiske problemer eksempelvis i form af stress medføre hukommelses- og koncentrationsbesvær, men også problemer med at sove og en øget tendens til hovedpine (Jeppesen, et al., 2020). En undersøgelse af Dansk magisterforening blandt studerende finder at ud af den andel studerende der angiver at have stress oplever 53 procent søvnbesvær, 47 procent hukommelses- og koncentrationsbesvær mens omkring 40 procent angiver at have haft spændingshovedpine (Dansk Magisterforening, 2019).

De mange symptomer eller funktionsbegrænsninger som helbredsproblemet medfører kan for nogen studerende begrænse dem i deres studie og påvirke deres faglige præstation. Et amerikansk studie finder at blandt studerende med depressions/angst eller anden affektiv lidelse angiver 44 procent at have akademiske udfordringer grundet deres psykiske lidelse. Yderligere angiver 27 procent af de studerende at være begrænset i deres studie grundet stress (Kernan & Bogart, 2011). Et andet studie finder også at studerende der oplever en form for helbredsproblem (eksempelvis angst, depression, søvnproblemer, PTSD eller adfærdsforstyrrelser) præsterer ringere end studerende, der ikke har et mentalt helbredsproblem (Bruffaerts, et al., 2018).

10. Appendiks

10.1 Metode

10.1.1 Formål med Eurostudent indsamlingen

Indsamling og sammenlignelighed på tværs af lande

De enkelte deltagerlande i Eurostudent vælger selv deres sampling- og udvælgelsesstrategi, hvilket efterfølgende godkendes af Eurostudent.

Spørgsmålene i undersøgelsen er baseret på en fælles europæisk spørgeramme, der er udarbejdet og udsendt af Eurostudent. Dette sikrer, at de studerendes socioøkonomiske vilkår er målt ens, og derved er sammenlignelige på tværs af de europæiske deltagerlande.

I alle de deltagende lande er spørgerammen fra Eurostudent oversat til de sprog, de enkelte lande vurderer er relevant. Studerende i Danmark har eksempelvis haft mulighed for at besvare spørgeskemaet på både dansk og engelsk. Alle lande har oversat spørgerammen til engelsk, hvor formuleringen passer ind i det enkelte lands kontekst. Spørgerammen er til sidst oversat tilbage fra de enkelte landes udvalgte sprog og den nationale engelske formulering. Dette er nødvendigt, da ordvalget i den engelske oversættelse kan variere fra land til land. Ved at oversætte tilbage til engelsk fra de nationale udvalgte sprog er det muligt at tjekke og tilrette spørgerammen, så spørgsmålene bliver udformet så ens som muligt. Den trinvis oversættelsesprocedure sikrer, at oversættelse og fortolkning er gået korrekt til, og at der derved er international sammenlignelighed mellem landene.

10.1.2 Projektorganisation af Eurostudent

Eurostudent organisationen er opbygget af en styregruppe, et centralt koordinerende team, der består af et konsortium, og nationale parter fra de enkelte deltagerlande.

I styregruppen for Eurostudent sidder der repræsentanter fra *'The European Commission'*, *'European Student's Union'*, *'Bologna Follow-up group'* samt repræsentanter fra ministerier i Tyskland, Frankrig, Holland, Østrig og Slovenien. Styregruppen giver strategiske rådgivning til Eurostudent konsortiet, der har et tæt samarbejde med de nationale parter i hvert deltagerland. Læs mere om styregruppen på: <https://www.eurostudent.eu/board>.

Eurostudent konsortiet ledes af *The German Centre for Higher Education Research and Science Studies (DZHW)* i Hanover. Hver part, der indgår i konsortiet, er ansvarlig for specifikke opgaver. Konsortiets rolle er at levere centrale konventioner, definitioner og håndbøger til de enkelte Eurostudent lande i forbindelse med Eurostudent undersøgelsen. Læs mere om konsortiets rolle på: <https://www.eurostudent.eu/consortium>.

De fleste deltagerlande har både repræsentanter fra ministeriet og fra et nationalt forskningsteam, der indgår i Eurostudent-undersøgelsen. De nationale forskningsteams er udvalgt af ministeriet og er ofte ansvarlige for indsamlingen af Eurostudent-undersøgelsen samt den efterfølgende databehandling. Ministerierne i de enkelte deltagerlande står for

kontrakten med Eurostudent og er ansvarlig for finansiering og gennemførelse af den nationale undersøgelse. Hvert deltagerland har en tæt kontakt med Eurostudent-konsortiet, og konsortiets rolle er at guide de enkelte lande under indsamling samt føre data-kontrol og dialog med de enkelte deltagerlande, efter den nationale databehandling har fundet sted. Den tætte dialog mellem konsortiet og de enkelte deltagerlande gør det muligt for Eurostudent eller mellem deltagerlande at fortolke og forstå data i de individuelle kontekster. Læs mere om samarbejde mellem Eurostudent og de nordiske lande på: <https://www.eurostudent.eu/members>.

10.1.3 Spørgerammen for Eurostudent anvendt i analyserne

I Eurostudent spørges de studerende ind til sociale og økonomiske forhold under deres videregående uddannelse. Temaerne omtales som 'the Social dimension' og består af en række underemner, hvor af der i denne rapport undersøges udvalgte tematikker. De overordnede tematikker i Eurostudent oversat fra engelsk:

- Karakteristika ved den nationale studenter målgruppe
- Socioøkonomisk baggrund
- Overgang til en videregående uddannelse
- Typer og studiemetoder
- Studerendes tidsforbrug
- Studerendes beskæftigelse
- Studerendes indkomst og økonomiske råderum
- Studerendes udgifter
- Boligsituation
- International mobilitet
- Studerendes planer om fremtiden

Spørgerammen i Eurostudent gør det derved muligt at undersøge mange aspekter af studietiden og studielivet for studerende på videregående uddannelser på tværs de europæiske deltagerlande. I denne rapport fokuseres der mere specifikt på emnerne: Læringsmiljø og studerendes trivsel, hvor af der sammenlignes på tværs af de nordiske lande samt opdeles på studerendes baggrundskarakteristika og socioøkonomiske forhold.

10.1.4 Metadata for de nordiske lande

Tabel 10.1

Information om dataindsamling og vægtning i de nordiske lande

Land	Sampling metode	Indsamlingsperiode	Svarprocent og antal besvarelser (n)	Vægtningsvariable
Danmark	Stratificeret stikprøve pba. Uddannelsesinstitutioner. Enkelte uddannelsesinstitutioner er der gennemført en	13/05/2019 til 24/06/2019	29 procent (n=9.615 besvarelser)	Køn, alder, uddannelsesinstitution, nationalitet (dansk/ikke dansk)

Land	Sampling metode	Indsamlingsperiode	Svarprocent og antal besvarelser (n)	Vægtningsvariable
	populationsundersøgelse			
Island	Populationsundersøgelse blandt 15.632 studerende	05/04/2019 til 18/06/2019	15 procent (n=2.294 besvarelser)	Køn, alder, uddannelsesinstitution, uddannelse (nuværende uddannelsesniveau)
Sverige	Stratificeret randomiseret stikprøve (inkl. Fuldtids-, deltids og international studerende. 20.000 + 1.,000 (ekstra stikprøve) Begge stikprøver var anvendt til at opnå nok antal besvarelser	04/17/04/2019 til 18/06/2019	17 procent (n=5.129 besvarelser)	Køn, alder, fuldtids- og deltidsstuderende. internationale studerende og forældres uddannelsesbaggrund
Norge	En simpel randomiseret stikprøve på 24.000 ud af alle tilmeldte studerende (marts 2019)	42/04/2019 til 12/05/2019	47 procent (10.362 besvarelser)	Køn, alder og institutionstype

10.1.5 Databehandling

Datarens og databehandling

I forhold til datarens har Eurostudent udviklet en håndbog. Håndbogen består af en omfattende mængde information, om hvordan de enkelte spørgsmål skal kategoriseres, kodes, hvilke grænseværdier der skal anvendes, og hvordan datasættet skal struktureres. I håndbogen gives der også dybdegående forklaringer på formålet med hvert enkelt spørgsmål og instruktioner i forhold til, hvordan de enkelte lande tilpasser spørgeskemaet til en national kontekst.

Alle lande modtager de samme instrukser, hvilket sikrer at spørgeskemaerne fra hver enkelt land både er forståelige og sammenlignelige for studerende, der modtager spørgeskemaet i alle deltagerlandene (Eurostudent, 2018). Datarens og databehandling foregår nationalt i de enkelte deltagerlande, men med udgangspunkt i Eurostudent-håndbogen. Datarens og kodning af variable er således ens på tværs af lande, hvilket gør det muligt at udarbejde fuldstændig identiske analyser på tværs af landene.

Igennem hele databehandlingsprocessen er der en meget tæt dialog med Eurostudent-konsortiet. Eurostudent udsender en kodefil, som de enkelte deltagerlande kører på deres data, hvorefter data sendes til konsortiet. Herefter gennemgår og kontrolleres data af konsortiet. Er der behov for justeringer sendes data tilbage til det enkelte deltagerland, der efterfølgende tilpasser data. Den tætte dialog og konsortiets kontrol af data gør at sammenligneligheden mellem landene fastholdes igennem hele processen.

10.1.6 Datadeling mellem de nordiske lande

De nordiske lande har indgået et samarbejde om at dele data på et aggregeret niveau. Der er altså ikke sendt mikrodata mellem landene, hvorfor der i Danmark kun er adgang til det danske Eurostudent datasæt. Eftersom de enkelte lande har leveret aggregeret data, er det også de enkelte landes ansvar at kvalitetssikre deres data.

I Uddannelses- og Forskningsstyrelsen i Danmark er det besluttet, hvilket emner og hvilke analyser rapporten skulle indeholde. I Danmark er der derfor udarbejdet en syntax med de ønskede analyser, som er sendt til de andre nordiske lande. De enkelte nordiske lande har efterfølgende kørt syntaxen på deres eget data og sendt resultaterne til Danmark. I Danmark er alle resultaterne fra de nordiske lande sammenfattet og præsenteret i rapporten. Denne proces sikrer, at landene ikke videregiver deres mikrodata, men at data er behandlet ens i alle de nordiske lande og derved også er sammenlignelige på tværs af de nordiske lande.

10.1.7 Analyse

I rapporten er der gjort brug af et gammatest til at vurdere om de undersøgte sammenhænge er statistisk signifikante. Gammatestet indikerer, hvorvidt den undersøgte sammenhæng i analyserne er svag eller stærk, samtidig med at det kan bruges til at bestemme om sammenhængen er positiv eller negativ. En gamma-koefficient større end 0,1 er i rapporten et udtryk for, at der er forskel mellem de undersøgte faktorer, mens en gammaværdi lavere end 0,1 indikerer, der ikke er forskel på de undersøgte faktorer. Ved sammenligning mellem de nordiske lande, er der gjort brug af et gennemsnit og det dertilhørende konfidensinterval. Svarkategorien "ved ikke" er ekskluderet i alle figurerne i rapporten.

11. Referencer

- Allen, J., Balfour, R., Bell, R., & Marmot, M. (2014). Social determinants og mental health. *International Review of Psychiatry*, s. 392-407.
- Arnardóttir, J. R. (2017). *Mental health among youth in Iceland*. Norden - Nordic Centre for Welfare and Social Issues.
- Atkinson, S. (10. 8 2020). Elevated psychological distress in undergraduate and graduate entry students entering first year medical school. *PLoS ONE*.
- Bergh, D., Hagquist, C., & Starrin, B. (12 2011). Social relations in school and psychosomatic health among Swedish adolescents - The role of academic orientation. *European Journal of Public Health*.
- Bruffaerts, R., Mortier, P., Kiekens, G., Auerbach, R. P., Cuijpers, P., Demyttenaere, K., . . . Kessler, R. C. (2018). Mental Health Problems in college freshmen: Prevalence and academic functioning. *J Affect Disord*.
- CSN. (2020). *Studerende h lsa 2020*. Centrala studiest dsn mnden (CSN).
- Dansk Magisterforening. (2019). *Studieunders gelsen 2019*. DM.
- DCUM. (2017). *Pr estationskultur i skolen*. Dansk center for Undervisningsmilj .
- Duffy, A., Keown-Stoneman, C., & Goodday, S. (May 2020). Predictors of mental health and academic outcomes in first-year university students: Identifying prevention and early-intervention targets. *BJPsych Open*.
- Eisenberg, D., Gollust, S., Golberstein, E., & Hefner, J. (Oktober 2007). Prevalence and Correlates of Depression, Anxiety, and Suicidality Among University Students. *American Journal of Orthopsychiatry*.
- Ellerton, M.-L. S. (1996). Social support in Children with a Chronic Condition. *Canadian Journal of Nursing Research*, s. 15-36.
- Eurostudent. (2018). *Social and economic conditions of student life in Europe*. W. Bertelsmann Verlag.
- Eurostudent. (2019). *The social dimension of student life in the European Higher Education Area*. Eurostudent.eu.
- EVA. (2017). *Studiestartens betydning for frafald p  videreg ende uddannelser*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2018a). *Hver 3. nye studerende savner feedback fra underviserne*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2018b). *Socialt liv p  uddannelser giver flere fuldtidsstuderende*. Hentet fra <https://www.eva.dk>: <https://www.eva.dk/videregaaende-uddannelse/socialt-liv-paa-uddannelser-giver-fuldtidsstuderende>
- EVA. (2018c). *Veje til at fremme studieintensitet p  - En analyse af institutionelle v rtjers betydning for*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2018d). *Studievalg og frafald p  de viderg ende uddannelser*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2019). *F lelsen af stress blandt studerende En unders gelse af forholdet mellem studerendes f lelse af stress, motivation og frafald*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2020). *Et nyt perspektiv p  faglige og sociale aspekter af studielivet*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- Hagenauer, G., & Volet, S. (21. 5 2014). Teacher-student relationship at university: an important yet under-researched field. *Oxford Review og Education*, s. 370-388.

- Hefner, J., & Eisenberg, D. (10 2009). Social Support and Mental Health Among College Students. *American Journal of Orthopsychiatry*.
- Herrmann, K. J., Jensen, T. K., & Lassesen, B. (2012). Hvilke faktorer i studiemiljøet fremmer trivsel? – en analyse på baggrund af svar fra 11401 studerende ved Aarhus Universitet. *Dansk Universitetspædagogisk tidsskrift*.
- IDA. (2019). *Studerteranalyse 2019 - IDA-analyse af studerendes vilkår, erfaringer og vurdering bl.a. stress, præstationskultur og studiearbejde*. IDA.
- Jeppesen, P., Obel, C., Lund, L., Madsen, K. B., Nielsen, L., & Nordentoft, M. (2020). *Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år*. Vidensråd For Forebyggelse.
- Kalka, D., & Lockiewicz, M. (2018). Happiness, Life Satisfaction, Resiliency and Social Support in Students with Dyslexia. *International Journal of Disability, Development and Education*, s. 493-508.
- Kernan, W. D., & Bogart, J. S. (2011). Health-related barriers to learning among graduate students. *Health Education*.
- Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., & Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, s. 120-126.
- McGregor, K. K., Langenfeld, N., Horne, S. V., Oleson, J., Anson, M., & Jacobsen, W. (2017). The University Experiences of Students with Learning Disabilities. *Learn Disabil Res Pract*.
- Molarius, A., K., B., C., E., H., E., M., L.-B., E., N., . . . B., Y. (2009). Mental health symptoms in relation to socio-economic conditions and lifestyle factors a population-based study in Sweden. *BMC Public Health*.
- Moller, R., Seehuus, M., & Peisch, V. (31. 1 2020). Emotional Intelligence, belongingness, and mental health in college students. *Frontiers in Psychology*.
- Munthe, E. (2020). Studentengasjement i høyere utdanning: Hvilken innsikt gir Studiebarometeret? *Uniped- Tidsskrift for universitets- og høyskolepedagogikk*.
- Parpala, A., Lindblom-Ylänne, S., & Rytönen, H. (8. 1 2011). Students' conceptions of good teaching in three different disciplines. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, s. 549-563.
- Petersen, A. (2019). Alle er potentielt udsatte. I A. Görlich, M. Pless, N. Katznelson, & L. Graversen, *Ny udsathed i ungdomslivet - 11 forskere om stigende mistrivsel blandt unge*. Hans Reitzel.
- Studenterrådgivningen. (2020). *Studenterrådgivningens årsrapport*.
- Sundhedsstyrelsen. (2018). *Danskernes Sundhed - Den nationale sundhedsprofil 2017*. København S: Sundhedsstyrelsen.
- Thorisdottir, I., Asgeirsdottir, B., Sigurvinsdottir, R., Allegrante, J., & Sigfusdottir, I. (1. Octobre 2017). The increase in symptoms of anxiety and depressed mood among Icelandic adolescents: Time trend between 2006 and 2016. *European Journal of Public Health*.
- Troelsen, R. (2011). *Frafald på de videregående uddannelser - hvad ved vi om årsagerne?* Dansk Universitetspædagogisk Netværk.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2019). *Stress og . Uddannelses- og Forskningsministeriet*.
- UFM. (2018a). *Frafald og studieskift*. Uddannelses- og Forskningsministeriet.
- UFM. (2018b). *Frafald på de videregående uddannelser*. I UFM, *Uddannelses- og Forskningspolitisk redegørelse*. Uddannelses- og Forskningsministeriet.
- UFM. (2019). *Studerendes læring og trivsel*. I U. o. Forskningsministeriet, *Uddannelses- og Forskningspolitisk Redegørelse*. København K.: Rosendahls a/s.

- UFM. (2020). *Tid til at studere*. Uddannelses- og Forskningsstyrelsen.
- Vaez, M., & Laflamme, L. (2008). Experienced stress, psychological symptoms, self-rated health and academic achievement: A longitudinal study of Swedish university students. *Social Behavior and Personality*, s. 183-196.
- Van Droogenbroeck, F., Spruyt, B., & Keppens, G. (10. 1 2018). Gender differences in mental health problems among adolescents and the role of social support: Results from the Belgian health interview surveys 2008 and 2013. *BMC Psychiatry*.
- Weinberg, D., Stevens, G. W., Duinhof, E. L., & Finkenauer, C. (1. Octobre 2019). Adolescent socioeconomic status and mental health inequalities in the Netherlands, 2001-2017. *International Journal of Environmental Research and Public Health*.
- Xerri, M. J., Radford, K., & Shacklock, K. (2017). Student engagement in academic activities: a social. *High Educ.*
- Yu, L., Shek, D., & Zhu, X. (8. Januar 2018). The influence of personal well-being on learning achievement in university students over time: Mediating or moderating effects of internal and external university engagement. *Frontiers in Psychology*.